

DGI(2023)1

სტრასბურგი, 2023 წლის 21 თებერვალი

**ადამიანის უფლებათა და კანონის უზენაესობის გენერალური დირექტორატის
დასკვნა**

საქართველოს კანონზე მაუწყებლობის შესახებ

**საინფორმაციო საზოგადოებისა და დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის
დირექტორატი**

საინფორმაციო საზოგადოების დეპარტამენტი

მომზადდა ევროპის საბჭოს ექსპერტების, ივ სალომონისა და სალი ბროტონ მიკოვას
მოსაზრებათა საფუძველზე

წინამდებარე დოკუმენტი არაოფიციალური ქართულენოვანი თარგმანია და, ორიგინალთან განსხვავების შემთხვევაში, უპირატესობა ენიჭება ინგლისურენოვან დასკვნას

This document is an unofficial Georgian translation and, in cases where there is a difference between two language versions of the legal opinion, preference is given to the English version.

2020-2023 წლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში, ევროპის საბჭო ახორციელებს პროექტს „მედიის თავისუფლების, ინტერნეტმმართველობისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის გაძლიერება საქართველოში“, რომლის მიზანია საკანონმდებლო რეფორმებისა და შესაძლებლობათა განვითარების მხარდაჭერა საქართველოს აუდიოვიზუალურ, ინტერნეტის, პერსონალურ მონაცემთა დაცვისა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის სფეროებში.

სარჩევი

1. შესავალი.....	7
2. მოკლე შეჯამება.....	10
2.1. ზოგადი დებულებები – თავი I	10
2.2. მედიამომსახურებისა და ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების სფეროებში საქმიანობის რეგულირება - თავი II.....	10
2.3. ლიცენზირება და ავტორიზაცია – თავი IV.....	12
2.4. გამოძახებით აუდიოვიზუალური მედიამომსახურება - თავი IV ¹ ...	12
2.5. მედიამომსახურებათა მიღება, გავრცელება და ტრანზიტი - თავი IV ⁽²⁾ 13	
2.6. ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურება - თავი IV ⁽³⁾	13
2.7. ლიცენზიის/ავტორიზაციის პირობები და შინაარსობრივი მოთხოვნები - თავი VI	14
2.8. მაუწყებლის საკუთრება – თავი VII.....	14
2.9. რეკლამა, ტელეშოპინგი, სპონსორობა - თავი VIII	14
2.10. ანგარიშვალდებულება და სანქციები – თავი IX.....	15
3. დეტალური კომენტარები	16
3.1. თავი I.....	16
3.2. თავი II.....	18
3.3. თავი IV	24
3.4. თავი IV ⁽¹⁾	26
3.5. თავი IV ⁽²⁾	27
3.6. თავი IV ⁽³⁾	27
3.7. თავი V.....	31
3.8. თავი VI	31
3.9. თავი VII.....	39
3.10. თავი VIII	39
3.11. თავი IX	41

3.12. თავი X.....	42
3.13. თავი XI	42
4. რეკომენდაციები	43
თავი IV ⁽¹⁾	46
თავი IV ⁽²⁾	46
თავი IV ⁽³⁾	46
თავი VIII	48
5. განხორციელების შემოთავაზებული გზამკვლევი	50
დანართი 1: საერთაშორისო სტანდარტები	52

დასკვნაში გამოყენებული აბრევიატურებისა და ტერმინების ჩამონათვალი

AVMSD	დირექტივა 2018/1808 აუდიოვიზუალური მედიასერვისების შესახებ
კანონი მაუწყებლობის შესახებ	საქართველოს კანონი მაუწყებლობის შესახებ, შესწორებული 2022 წლის კანონპროექტით
ქარტია	ევროკავშირის ძირითადი უფლებების ქარტია
CoE	ევროპის საბჭო
ქცევის კოდექსი	საქართველოს მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი
ComCom	საქართველოს კომუნიკაციების კომისია
კანონპროექტი	კანონპროექტი „მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე
DSA	ევროკავშირის ციფრული სერვისების აქტი
eCD	ევროკავშირის ელექტრონული კომერციის დირექტივა
ECHR	ევროპის საბჭოს კონვენცია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის შესახებ
ECTT	ევროპული კონვენცია ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ
EU	ევროკავშირი
GDPR	ევროკავშირის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია
ICCPR	საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ
OSCE	ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაცია
პროექტი	„მედიის თავისუფლების, ინტერნეტმმართველობისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის გაძლიერება საქართველოში“
UDHR	ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია

1. შესავალი

ევროპის საბჭო ამჟამად ახორციელებს პროექტს „მედიის თავისუფლების, ინტერნეტმმართველობისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის გაძლიერება საქართველოში“ (შემდგომში - პროექტი), რომლის მიზანია საქართველოს მხარდაჭერა მედიის სფეროში არსებულ საჭიროებათა გადაჭრაში. პროექტი ხორციელდება ევროპის საბჭოს 2020-2023 წლების სამოქმედო გეგმის ფარგლებში, რომელიც შემუშავებულია საქართველოსთვის.

2022 წლის 3 ნოემბერს საქართველოს პარლამენტმა ევროპის საბჭოს თხოვნით მიმართა, რომ მიეწოდებინა დამოუკიდებელი საექსპერტო დასკვნა მაუწყებლობის შესახებ საქართველოს კანონში ცვლილებათა პროექტის შესახებ, კერძოდ, თუ რამდენად შეესაბამებოდა ის ევროკავშირის აუდიოვიზუალური მედიასერვისების დირექტივასა (2018/1808) და ევროპულ სტანდარტებს.

საქართველოს 2004 წლის კანონი მაუწყებლობის შესახებ (შესწორებული 2022 წლის 22 დეკემბერს) ადგენს მედიის პროფესიული რეგულირებისა და თვითრეგულირების ძირითად ოფიციალურ სისტემებს ქვეყანაში. ამ სისტემებში, უმთავრესად, ერთიანდება სხვადასხვა სტანდარტი, რომლებსაც პირდაპირ ითვალისწინებს მაუწყებლობის შესახებ კანონი, ასევე, უფრო დეტალური სტანდარტები და წესები, რომელთაც ადგენს კომუნიკაციების კომისიის მიერ 2009 წელს მიღებული მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი. პროცედურული თვალსაზრისით, კოდექსისა და მაუწყებლობის შესახებ კანონის კეთილსინდისიერებასა და მიუკერძოებლობასთან დაკავშირებულ მუხლებს პირდაპირ იყენებენ ინდივიდუალური მაუწყებლები იმ საჩივრების მეშვეობით, რომლებიც მიმართულია მათ წინააღმდეგ და რომლებსაც თავად განიხილავენ და წყვეტენ. შესაძლოა, ეს თვითრეგულირების ერთ-ერთ სახეობად ჩაითვალოს.¹

2014 წელს საქართველომ ხელი მოაწერა ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმებას, რომელიც, სხვა საკითხებთან ერთად, ითვალისწინებს ქვეყნის კანონმდებლობის შესაბამისობას ევროკავშირის აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების დირექტივასთან (AVMSD). ამას გარდა, საქართველო ევროპის საბჭოს წევრია 1999 წლიდან. შესაბამისად, მისთვის სავალდებულო ძალა აქვს ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას, მათ შორის, მე-10 მუხლით დაცულ გამოხატვის თავისუფლების გარანტიებს. საქართველო არის ევროპის უსაფრთხოებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (OSCE) მონაწილე სახელმწიფოც და გარკვეული ვალდებულებები აქვს ნაკისრი ამ კონტექსტში.

¹ ევროკავშირის განმარტებით (იხ. *Better Regulation Toolkit* https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/br_toolbox-nov_2021_en_0.pdf), ეს ბოლომდე არ არის თვითრეგულირება, რადგან კოდექსი შეიმუშავა მარეგულირებელმა და არა თავად ინდუსტრიამ, ხოლო აღსრულების მექანიზმებს ადგენენ ინდივიდუალური მედიაკომპანიები, ინდუსტრიის მიერ შექმნილი კოლექტიური ორგანოების ნაცვლად. ამავდროულად, არსებობს სხვადასხვა განმარტება, ხოლო საქართველოს შემთხვევაში ძირითადი ელემენტია ის, რომ აღსრულება დიდწილად ინდუსტრიის ფარგლებში ხორციელდება.

2022 წლის ივნისში ევროკავშირმა აღიარა საქართველოს პირველი ეტაპის მიღწევები ევროპასთან დაახლოების კუთხით. შესაბამისად, არსებობს მოლოდინი, რომ ქვეყანა მნიშვნელოვან ნაბიჯებს გადადგამს აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების მარეგულირებელი კანონმდებლობის ევროპულ სტანდარტებთან შესაბამისობისათვის.

კანონპროექტი „*მაუწყებლობის შესახებ*“ საქართველოს კანონში ცვლილების შეტანის თაობაზე ქვეყნის პარლამენტს 2022 წლის 7 სექტემბერს წარედგინა, თუმცა პირველი მოსმენით მიღებამდე (2022 წლის 20 სექტემბერი), ის არ განხილულა დაინტერესებულ მხარეებთან. პირველ მოსმენაზე პარლამენტმა განაცხადა, რომ მეორე მოსმენის ჩატარებამდე, აპირებდა კონსულტაციების გამართვას ყველა დაინტერესებულ მხარესთან კანონპროექტის კონკრეტული დებულებების შესახებ. თუმცა, მაუწყებლობის შესახებ კანონის მეორე და მესამე მოსმენით მიღებამდე (2022 წლის დეკემბერი), მხოლოდ ერთი შეხვედრა გაიმართა მედიაინდუსტრიისა და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებთან.

პარლამენტის შესაბამისმა კომიტეტმა ევროპის საბჭოს 2022 წლის ნოემბრის დასაწყისში მიმართა თხოვნით კანონპროექტის ექსპერტული განხილვის ჩასატარებლად და სამართლებრივი დასკვნის მოსამზადებლად. მან ხაზი გაუსვა შემდეგ საკითხებს:

„ჩვენთვის მნიშვნელოვანია ორი ფაქტორის გათვალისწინება კანონპროექტის მიღების პროცესში:

1. დისკუსიის პროცესის ინკლუზიურობა, რაც ხელს შეუწყობს ყველა დაინტერესებული მხარის ჩართულობას;
2. მაქსიმალური შესაბამისობა ევროკავშირის დირექტივებთან, იმ სამართლებრივ მოთხოვნათა კუთხით, რომლებიც ეფუძნება ევროკავშირის საუკეთესო პრაქტიკასა და ევროპულ სტანდარტებს.“

კანონპროექტის სრულ ანალიზს სათანადო დრო სჭირდება. შესაბამისად, იმავე შეტყობინებით პარლამენტმა ევროპის საბჭოს სთხოვა იმ სამი მნიშვნელოვანი და გადაუდებელი საკითხის² დაჩქარებულად გაანალიზება, რომლებზეც აზრთა სხვადასხვაობა არსებობდა დაინტერესებულ მხარეებს შორის. პარლამენტის მიერ შემოთავაზებული დაჩქარებული ვადების დასაკმაყოფილებლად, ევროპის საბჭომ სამი საკვანძო საკითხის პირველადი ანალიზი წარადგინა ნოემბრის ბოლოს, ხოლო დანარჩენ საკითხებზე საექსპერტო დასკვნა შემდგომ ეტაპზე უნდა მიეწოდებინა. აღნიშნულ სამ ასპექტზე ექსპერტთა დასკვნები და რეკომენდაციები იგივე რჩება. აქედან გამომდინარე, ისინი პირველადი ანალიზიდან მნიშვნელოვანი ცვლილებების გარეშე გადმოვიდა ამ საბოლოო/სრულ ანალიზში.

წინამდებარე საბოლოო ანალიზის გამოქვეყნებამდე, პარლამენტმა მაუწყებლობის შესახებ კანონში ცვლილებები მიიღო პირველად ანალიზში წარმოდგენილ რეკომენდაციათა გაუთვალისწინებლად, მაგრამ აიღო კანონის გადასინჯვის ვალდებულება, საბოლოო ანალიზში ასახული დასკვნების გათვალისწინებით.

² 1. სიძულვილის ენისა და ტერორიზმისკენ მოწოდების შემცველი პროგრამისა და რეკლამის აკრძალვა; 2. პასუხის უფლება, რომელიც გათვალისწინებულია 52⁽¹⁾ მუხლით; და 3. გასაჩივრების უფლება.

ამ საბოლოო, სრულ ანალიზში განხილულია ყველა დებულება, რომლებიც გადაისინჯა 2022 წლის დეკემბერში მიღებული ცვლილებებით. შეუძლებელი იყო მხოლოდ ცვლილებების განხილვა და დასკვნის გამოტანა, შეესაბამება თუ არა მაუწყებლობის შესახებ კანონი ევროკავშირის საუკეთესო პრაქტიკასა და სტანდარტებს. აქედან გამომდინარე, ქვემოთ წარმოდგენილია მთლიანი მაუწყებლობის შესახებ კანონის შესწორებული ვერსიის ანალიზი.³

საექსპერტო დასკვნაში გათვალისწინებულია შესაბამისი საერთაშორისო სამართლისა და სტანდარტების (არასრული) ჩამონათვალი:

- ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია (UDHR)
- საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ (ICCPR)
- ევროპის საბჭოს კონვენცია ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის შესახებ (ECHR)
- ევროკავშირის ძირითადი უფლებების ქარტია (ქარტია)
- ევროპული კონვენცია ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ (ECTT)
- დირექტივა აუდიოვიზუალური მედიასერვისების შესახებ (AVMSD)
- ევროკავშირის ციფრული სერვისების აქტი (DSA)
- ევროკავშირის ელექტრონული კომერციის დირექტივა (eCD)
- ევროკავშირის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაცია (GDPR)

წინამდებარე დასკვნა მომზადდა საქართველოს შემდეგი კანონების დებულებათა გათვალისწინებით:

- ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი
- კანონი რეკლამის შესახებ
- სისხლის სამართლის კოდექსი
- მაუწყებელთა ქცევის კოდექსი⁴
- საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტი

³ გარდა საზოგადოებრივი მაუწყებლობის შესახებ კანონის III და სათემო მაუწყებლობის შესახებ კანონის V თავებისა, რადგან ამ თემებს არ ფარავს AVMSD; შესაბამისად, ისინი სცილდება წარმოდგენილი ანალიზის ფარგლებს.

⁴ დამტკიცდა საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის 2009 წლის 12 მარტის No2 დადგენილებით.

2. მოკლე შეჯამება

მაუწყებლობის შესახებ კანონის მთელი რიგი ასპექტები არ შეესაბამება ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს. საერთო ჯამში, მაუწყებლობის შესახებ კანონპროექტი არ შეესაბამება AVMSD-ს. გარდა ამისა, არსებობს მთელი რიგი დებულებები, რომლებიც, სავარაუდოდ, დაარღვევს ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლს (გამოხატვის თავისუფლება). ამიტომ, რეკომენდებულია მაუწყებლობის შესახებ კანონის ხელახალი გადასინჯვა, რათა შეიცვალოს დებულებები, რომლებიც ჯერ კიდევ არ შეესაბამება ევროპულ სტანდარტებს.

ამ მოკლე შეჯამებაში ყურადღება გამახვილებულია ზოგიერთ ძირითად პრობლემურ ასპექტზე, რომლებსაც გადასინჯვა ესაჭიროება, თუმცა მთელი ეს დასკვნა გასათვალისწინებელია ყველა პრობლემური ასპექტის გამოსავლენად.

2.1. ზოგადი დებულებები – თავი I

მაუწყებლობის შესახებ კანონი ამჟამად შეიცავს მთელ რიგ დამატებით განსაზღვრებებს, რომლებიც ხელს უწყობს AVMSD-ის ტრანსპონირებას და კანონის გადასინჯვას, თუმცა მომსახურების განმარტებას კვლავ აკლია სიცხადე და დოკუმენტში გამოტოვებულია ზოგიერთი მნიშვნელოვანი განსხვავება. მნიშვნელოვანია, რომ „მედია მომსახურების“ განმარტება მიემართებოდეს მომსახურებებს, რომლებსაც ეკისრებათ სარედაქციო პასუხისმგებლობა, ხოლო „ვიდეოგაზიარების პლატფორმების“, განმარტება მიუთითებდეს, რომ მათ სარედაქციო პასუხისმგებლობა არ აქვთ -, არამედ ისინი ჩართულნი არიან პროგრამებისა და/ან მომხმარებლის მიერ გენერირებული შინაარსის „ორგანიზებაში“. „სარედაქციო პასუხისმგებლობის“ განსაზღვრისას, კანონი ასევე მკაფიოდ უნდა მიუთითებდეს, რომ ეს სავალდებულოდ არ გულისხმობს სამართლებრივ პასუხისმგებლობასაც.

„უდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაცია“ განმარტებულია ზედმეტად ფართოდ. მას აკლია ის მნიშვნელოვანი ელემენტი, რომ კომერციული კომუნიკაცია უკავშირდება ეკონომიკურ საქმიანობას, ამიტომ, ეს საკითხი უნდა დაემატოს კანონს. აღსანიშნავია, რომ კანონს დაემატა „რეკლამის“ დეფინიციაც: ის ამკარად მოიცავს კომუნიკაციას, რომელიც არ უკავშირდება კომერციულ მიზნებს, ან ისეთ ეკონომიკურ აქტივობას, როგორცაა წინასაარჩევნო ან სოციალური საქმიანობა. მათ შორის განსხვავება უფრო მკაფიოდ უნდა განისაზღვროს.

ქვეყნის კოდექსის განმარტება არ უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ კომუნიკაციების კომისიის მიერ შემუშავებული კოდექსით.

2.2. მედიამომსახურებისა და ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების სფეროებში საქმიანობის რეგულირება - თავი II

ვერ ვიტყვით, რომ ეროვნული მარეგულირებელი ორგანო, კომუნიკაციების კომისია (ComCom), დამოუკიდებელია ასეთი ორგანოსთვის AVMSD-ის კრიტერიუმებითა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებით დადგენილ მოთხოვნათა მიხედვით. ეს მოთხოვნა

მოქმედებს მიუხედავად იმისა, ვინ არის მთავრობაში, მაშინაც კი, თუ მმართველი პარტია ფლობს მანდატთა მნიშვნელოვან უმრავლესობას პარლამენტში. ამ დასკვნის მხარდასაჭერად, შეიძლება მივუთითოთ კანონში არსებულ მთელ რიგ ხარვეზებზე, მათ შორის იმაზეც, რომ კომუნიკაციების კომისიის წევრობის კანდიდატთა სიას მთავრობა არ ადგენს გამჭვირვალე პროცედურებით, შემდეგ კი მათ პარლამენტი ირჩევს ხმათა უმრავლესობით. როდესაც მმართველი პარტია უმრავლესობაშია (როგორც ამჟამად), ეს ნიშნავს, რომ ყველა წევრი, რეალურად, წარდგენილი და შერჩეულია მმართველი პარტიის მიერ, ევროპის საბჭოს სტანდარტთა საწინააღმდეგოდ. გარდა ამისა, მათი თანამდებობიდან გათავისუფლება შესაძლებელია მხოლოდ პარლამენტის ხმათა სამი მეხუთედით, მაშინაც კი, თუ ინტერესთა კონფლიქტი აქვთ, ან არ ესწრებიან სხდომებს კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად (ეს ნიშნავს, რომ რეგლამენტის მიხედვით, მთავრობას შეუძლია მის მიერ შერჩეულ კანდიდატთა შენარჩუნება, კანონის დარღვევის მიუხედავად). მძიმე დანაშაულისთვის მსჯავრდებისას თანამდებობიდან გათავისუფლებაც კი მოითხოვს პარლამენტის ხმათა უმრავლესობას. კომისიის წევრების ჩხრეკა ან დაკავება შეიძლება მხოლოდ პარლამენტის ნებართვით. კანონთან მიმართებით ასეთი პრივილეგირებული პოზიციის გამო, კომისიის წევრები პარლამენტის, კერძოდ, მმართველი პარტიის მიმართ დავალებულ მდგომარეობაში ხვდებიან, რაც ძირს უთხრის მათი დამოუკიდებლობის აღქმას.

კიდევ ერთი საკვანძო საკითხია ის, რომ კომისიის წევრებს შეუძლიათ, 12 წელი იმსახურონ, რაც უაღრესად გრძელი ვადაა. მის შემადგენლობაში მხოლოდ 5 წევრია, კვორუმი კი გადაწყვეტილების მისაღებად მიიღწევა 2 ხმითაც. კონვერგირებული მარეგულირებელი ორგანოსთვის, რომელიც პასუხისმგებელია ელექტრონულ კომუნიკაციებზეც, ეს ძალიან ცოტაა. გარდა ამისა, შერჩევის კრიტერიუმები არ ითვალისწინებს ელექტრონული კომუნიკაციების შესაბამის სფეროთა რეგულირების გამოცდილებას.

გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების გასაუმჯობესებლად, როგორც მოითხოვს AVMSD-ის 30-ე მუხლი და ევროპის საბჭოს სტანდარტები, კომუნიკაციების კომისიამ უნდა გამართოს ღია შეხვედრები, ჩაატაროს თავისი ანგარიშების ყოველწლიური აუდიტი და გაასაჯაროს ისინი, გამოაქვეყნოს მომავალი წლის საქმიანობის ყოველწლიური გეგმა და წარადგინოს ანგარიში წინა წლის გეგმის შესრულებაზე.

როგორც ვენეციის კომისიამ აღნიშნა⁵, საქართველოს სასამართლო სისტემაში საქმეთა გაჭიანურებული განხილვის გათვალისწინებით, უფრო მკაცრი სანქციების აღსრულება, რომლებიც შეიძლება არღვევდეს გამოხატვის თავისუფლებას, უნდა შეჩერდეს გასაჩივრების პერიოდში. მხოლოდ მაუწყებლობის შესახებ კანონის 72.1 და 72.2 მუხლებით დაკისრებულ ჯარიმები უნდა აღსრულდეს დაუყოვნებლივ.

საჩივრების განხილვის სისტემა, რომელიც ვრცელდება მედიასერვისებზე, არ შეესაბამება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებს.

⁵ ვენეციის კომისიის/ადამიანის უფლებათა და კანონის უზენაესობის გენერალური დირექტორატის დასკვნა No. 1008 /2020, 2021 წლის 22 მარტი.

2.3. ლიცენზირება და ავტორიზაცია – თავი IV

კომუნიკაციების კომისიას უნდა მიეცეს მფლობელობაზე გარიგებების გამოძიების უფლებამოსილება, თუ არსებობს ეჭვი, რომ ეს ეხება დაფარულ, განსაკუთრებით, ოფშორულ ბენეფიციარულ საკუთრებას.

რეგულირების საფასურის ყოველთვიური გაანგარიშება და გადახდა მძიმე მარეგულირებელი ტვირთია მედიაკომპანიებისთვის. ამ მოთხოვნის შეუსრულებლობამ შეიძლება გამოიწვიოს მომსახურების შეჩერება. ვინაიდან მომსახურების შეჩერება სერიოზული ჩარევაა გამოხატვის თავისუფლებაში, უბრალო ადმინისტრაციული ხარვეზისთვის მისი გამოყენება არაპროპორციული ზომია და, სავარაუდოდ, არღვევს ECHR-ის მე-10 მუხლს.

მომსახურების აღდგენას შინაარსობრივ მოთხოვნათა დარღვევის შემდგომ უფრო მეტი დრო სჭირდება, ვიდრე სხვა დარღვევების შემდეგ. მომსახურების შეჩერება უნდა გამოიყენებოდეს მხოლოდ ყველაზე სერიოზული დარღვევების დროს, როდესაც სხვა სანქციები არ არის ქმედითი. მომსახურება უნდა აღდგეს დარღვევის გამოსწორებიდან რაც შეიძლება სწრაფად. არაპროპორციული იქნება (ECHR-ის მე-10 მუხლის კონტექსტში) განსხვავებული მიდგომის გამოყენება ერთი სახის დარღვევის მიმართ, სხვა დარღვევებთან შედარებით.

მაუწყებლობის შესახებ კანონით გათვალისწინებული ლიცენზირებისა და ავტორიზაციის პროცესები არარელევანტურია ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისთვის. განაცხადის პროცესში მოთხოვნილი ინფორმაციის მოცულობა და ტიპი, აგრეთვე, დადგენილი რეგულაციური ურთიერთობა, არ შეესაბამება ვიდეოგაზიარების მომსახურების ფორმას, მის პასუხისმგებლობას და პროცედურულ ანგარიშვალდებულებას, რომელმაც უნდა განსაზღვროს ურთიერთობა ეროვნულ მარეგულირებელ ორგანოსთან. მაუწყებლობის შესახებ კანონში შეტანილი ცვლილებები უნდა ითვალისწინებდეს შეტყობინების ან რეგისტრაციის მარტივ სისტემას, რომელიც კომუნიკაციების კომისიას საშუალებას მისცემს, აწარმოოს მის იურისდიქციაში არსებულ ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა რეესტრი და მონიტორინგი გაუწიოს მათ მიერ გატარებული ზომების მიზანშეწონილობას მოთხოვნილი დაცვის უზრუნველსაყოფად.

2.4. გამოძახებით აუდიოვიზუალური მედიამომსახურება - თავი IV¹

აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების დებულებები ზოგადად შეესაბამება AVMSD-ის მოთხოვნებსა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს, თუმცა რეკომენდებულია, რომ შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებზე ადაპტირებულ პროგრამათა მოთხოვნა შეტანილ იქნეს კატალოგებში და ითვალისწინებდეს ეტაპობრივ და არა დაუყოვნებლივ დაკმაყოფილებას, რადგან პროვაიდერებს შეიძლება დრო დასჭირდეთ ამ პრაქტიკასთან შესაბამისობის მისაღწევად.

2.5. მედიამომსახურებათა მიღება, გავრცელება და ტრანზიტი - თავი IV⁽²⁾

წარმოშობის ქვეყნის პრინციპიდან გადასახვევად დადგენილ პროცედურებში აუცილებელია შესწორების შეტანა, რათა მედიამომსახურების მიმწოდებლებს შეეძლოთ პასუხის გაცემა იმ ბრალდებებისთვის, რომლებიც მოჰყვება კომუნიკაციების კომისიის მიერ ამ პრინციპიდან გადახვევას.

2.6. ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურება - თავი IV⁽³⁾

ეს თავი მოიცავს დებულებას ვიდეოგაზიარების პლატფორმების შესახებ და მნიშვნელოვან ცვლილებებს საჭიროებს, რათა ასახავდეს AVMSD-ის მიდგომის ძირითად ელემენტებს მსგავს პლატფორმებთან მიმართებით და შეესაბამებოდეს ელექტრონული კომერციის დირექტივას⁶ და ციფრული სერვისების აქტს⁷.

ამ ძირითადი ელემენტების თანახმად:

- ვიდეოგაზიარების პლატფორმები პასუხისმგებელი არიან იმ ზომების გატარებაზე, რომელთა მიზანია, მომხმარებლები დაიცვან უკანონო შინაარსისგან, ხოლო არასრულწლოვნები - საზიანო შინაარსისგან;
- ეროვნულ მარეგულირებელ ორგანოებს ევალებათ ამ ზომების მიზანშეწონილობის შეფასება (და არა შინაარსზე მონიტორინგი, ან მასთან დაკავშირებული საჩივრების განხილვა);
- ვიდეოგაზიარების პლატფორმები პასუხისმგებელი არიან ისეთი ზომების გატარებაზე, რომლებიც უზრუნველყოფს სხვათა მიერ გაყიდული/ორგანიზებული კომერციული კომუნიკაციის შესაბამისობას იმავე სტანდარტებთან, რაც ვრცელდება აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების კომერციულ კომუნიკაციაზე. ისინი უშუალოდ აგებენ პასუხს მათ მიერ გაყიდული რეკლამის შესაბამისობაზეც აღნიშნულ სტანდარტებთან.

პირველი ელემენტი ასახავს პასუხისმგებლობისგან გამონაკლისებს და ზოგადი მონიტორინგის მოთხოვნათა აკრძალვას, რასაც ახლახან დაუჭირა მხარი ციფრული სერვისების აქტმა და, როგორც ჩანს, ჯერ არ დანერგულა მაუწყებლობის შესახებ კანონში. წინამდებარე დასკვნა სთავაზობს კონკრეტულ ცვლილებებს, რომელთა გადამწყვეტი ელემენტებია ფოკუსის გადანაცვლება „გადაცემის პრევენციიდან“ მომხმარებელთა დაცვისკენ მიმართულ ზომებზე. ამის მეშვეობით, პლატფორმის მიერ კონტროლირებადი კომერციული კომუნიკაცია იმიჯნება იმ კომუნიკაციისგან, რომელსაც პლატფორმა არ აკონტროლებს და ხერხდება AVMSD-ის 28(b) მუხლში ჩამოთვლილი ყველა ზომის ტრანსპონირება.

6 ელექტრონული კომერციის დირექტივა (2000/31/EC)

7 ევროპარლამენტისა და ევროპული საბჭოს 2022 წლის 19 ოქტომბრის რეგულაცია 2022/2065, ციფრული სერვისების ერთიანი ბაზრის შესახებ და ჩამასწორებელი დირექტივა 2000/31/EC (ციფრული სერვისების აქტი)

2.7. ლიცენზიის/ავტორიზაციის პირობები და შინაარსობრივი მოთხოვნები - თავი VI

ევროპული წარმოების პროდუქციასთან დაკავშირებულ დებულებებში უნდა მიეთითოს, რომ სატელევიზიო დროის „უმეტესი ნაწილი“ უნდა დაეთმოს ასეთ პროდუქციას, AVMSD-სა და ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ კონვენციასთან შესაბამისობისათვის.

შესწორებასა, უარყოფასთან დაკავშირებული დებულებები და მათი აღსრულების სისტემა, რასაც ცვლილებების შეტანამდე ითვალისწინებდა მაუწყებლობის შესახებ კანონი, უკვე დიდწილად შეესაბამებოდა AVMSD-ს. ამიტომ, რეკომენდებულია მათი შენარჩუნება, მცირედი ცვლილებებით, რათა კიდევ უფრო დაუახლოვდეს დირექტივასა და საერთაშორისო სტანდარტებს.

„სიძულვილის ენის“ არსის არასწორი განმარტების ასაცილებლად, საჭიროა 55⁽²⁾ მუხლის გადასინჯვა, რათა მკაფიოდ გამოირიცხოს კრიტიკული ან შეურაცხმყოფელი გამონათქვამები.

კანონში უნდა გამოიყენებოდეს არასრულწლოვანთა ფიზიკური, ფსიქიკური ან მორალური განვითარების ის ფორმულირება, რომელიც ასახულია AVMSD-ში.

უნდა გამოსწორდეს მაუწყებლობის შესახებ კანონსა და ქვევის კოდექსს შორის არსებული გარკვეული შეუსაბამობებიც.

დებულებები, რომლებიც შეეხება არასრულწლოვანთა პერსონალური მონაცემების გამოყენებას, ქვეცნობიერზე ზემოქმედებას, ექსკლუზიურ უფლებებსა და პროგრამების მოკლე აღწერილობას, შეესაბამება AVMSD-სა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს.

2.8. მაუწყებლის საკუთრება – თავი VII

კანონი შეიცავს მითითებას „ურთიერთდამოკიდებულ“ პირებზე. აღსანიშნავია, რომ ეს ტერმინი არ არის განმარტებული.

კანონი ითვალისწინებს მოთხოვნას, რომ პირი, რომელიც ფლობს სხვადასხვა სახის რამდენიმე მედიასაშუალებას, ვალდებულია, ეს გაამჟღავნოს დეტალურ წლიურ ანგარიშში. როგორც ჩანს, არ არსებობს რაიმე შეზღუდვები რამდენიმე სახის მედიასაშუალების მფლობელობასთან მიმართებით. თუკი მსგავსი შეზღუდვები არსებობს, ეს უნდა მიეთითოს მაუწყებლობის შესახებ კანონში.

2.9. რეკლამა, ტელეშოპინგი, სპონსორობა - თავი VIII

63-ე მუხლის მეშვეობით, მაუწყებლობის შესახებ კანონი უფრო მეტად შეესაბამება AVMSD-ის მე-9 და მე-20 მუხლებში ასახულ კომერციული კომუნიკაციის წესებს. ეს მუხლი ტელეშოპინგთან მიმართებით უკვე შეესაბამებოდა როგორც დირექტივას, ასევე ECTT-ს, ბოლო ცვლილებებამდე. 64-ე მუხლი ზუსტად შეესაბამება დირექტივის რაოდენობრივ ლიმიტებს.

მაუწყებლობისა და რეკლამის შესახებ კანონებში ასახულ ხარისხობრივ სტანდარტთა უმეტესობა დანერგილია. თუმცა, რეკომენდებულია 63-ე მუხლის გადასინჯვა და

აკრძალვების ჩართვა, რომელთა მიზანია ღირსების, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისთვის საზიანო რეკლამის აცილება.

მუხლი 69⁽¹⁾ ახლა შეიცავს კონკრეტულ დებულებას, რომელიც კრძალავს რეკლამის შესახებ კანონით აკრძალული პროდუქტების, ასევე, სარეცეპტო მედიკამენტებისა და სამედიცინო საშუალებების განთავსებას. ეს ნიშნავს, რომ პროდუქტის განთავსების წესები ახლა უფრო შეესაბამება AVMSD-ს.

2.10. ანგარიშვალდებულება და სანქციები – თავი IX

მაუწყებლობის შესახებ კანონი ახლა შეიცავს ანგარიშვალდებულების მოთხოვნებს, რომლებიც ვრცელდება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებზეც, AVMSD-სთვის შეუსაბამო წესით. ასეთ პლატფორმებს არ აქვთ სარედაქციო პასუხისმგებლობა და, შესაბამისად, ვერ დაეკისრებათ პირდაპირი პასუხისმგებლობა მომხმარებლის მიერ გენერირებულ ვიდეოებსა და რეკლამებზე, რომლებიც არ არის მათ მიერ ორგანიზებული. ამგვარად, ვიდეოგაზიარების პლატფორმები უნდა გამოირიცხოს 70-ე მუხლის ფარგლებიდან.

სანქციები, რომლებსაც კანონი ითვალისწინებს არასრულწლოვანთა დაცვის წესების დარღვევისთვის, მკაცრია და პოტენციურად დისპროპორციული (განსაკუთრებით, მომსახურების ერთი წლით შეჩერება პირველი დარღვევისთვის). გარდა ამისა, აღნიშნულ დარღვევებთან მიმართებით, კომუნიკაციების კომისიას უნდა მიენიჭოს წერილობითი გაფრთხილების გაცემის უფლებამოსილება, სანქციის დაკისრებამდე. კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, გაფრთხილებები ყოველთვის უნდა გაიცეს პირველი დარღვევისთვის, განსაკუთრებით, თუ ის შედარებით უმნიშვნელოა.

მომსახურების შეჩერება მძიმე ჩარევას გამოხატავს თავისუფლებაში. მაუწყებლობის შესახებ კანონი ამ ზომას ითვალისწინებს განმეორებითი დარღვევისთვის, პროპორციულობის საკითხის სათანადო შემოწმების გარეშე. ეს, სავარაუდოდ, გამოიწვევს ECHR-ის მე-10 მუხლის დარღვევას.

3. დეტალური კომენტარები

3.1. თავი I

მუხლი 1

შესწორებული 1-ლი მუხლის მოქმედების ფარგლები მოიცავს „მედიამომსახურებებსა“ და „ვიდეოგაზიარების პლატფორმებს“ (VSP). მასში რადიომაუწყებლობის ჩართვა გარკვეულწილად წინააღმდეგობრივი საკითხია. მედიამომსახურების ახალი განმარტება, ასახული მე-2 მუხლში, მოიცავს „აუდიოვიზუალურ მედიამომსახურებასა და რადიომაუწყებლობას“. ამავე დროს, 1.3 მუხლის დებულებებში, რომლებიც ადგენს იურისდიქციას, გამოყენებულია ტერმინი „მედიამომსახურების მიმწოდებელი“, თუმცა კონკრეტულად არის გამორიცხული უფასო რადიომაუწყებლობა. რადიომაუწყებლობის იურისდიქცია განხილულია 1.6 მუხლში. ეს დამაბნეველია და წინააღმდეგობრივი. **1.3 მუხლი უნდა გავრცელდეს მხოლოდ აუდიოვიზუალურ მედიამომსახურებებზე, 1.6 მუხლი კი ფარავდეს რადიომაუწყებლობას.**

სხვა თვალსაზრისით, მომსახურებასა და იურისდიქციის დადგენასთან დაკავშირებული წესები შეესაბამება AVMSD-ს და თითქმის ზუსტად ასახავს დირექტივის მე-2 და 28(a) მუხლების დებულებებს.

მუხლი 2

მე-2 მუხლი მოიცავს დეფინიციებს, რომელთა უმეტესობა შეესაბამება AVMSD-სა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს. შესწორებული კანონი მაუწყებლობის შესახებ მოიცავს რამდენიმე ახალ განსაზღვრებას და ანაცვლებს რამდენიმე არსებულ განმარტებას. ზოგი მათგანი საჭიროებს შესწორებებს:

- რეკომენდებულია, 2(ს¹) მუხლში მოცემული „მედიამომსახურების“ განმარტება შეიცავდეს სარედაქციო პასუხისმგებლობის ცნებასაც, როგორც მითითებულია AVMSD-ის 1-ელ მუხლში, კერძოდ, მედიამომსახურების მიმწოდებლის დეფინიციამი. ეს ცნება ასევე შესულია შეთავაზებაში მედიის თავისუფლების ევროპული აქტის შესახებ. სარედაქციო პასუხისმგებლობა მედიამომსახურების ძირითადი მახასიათებელია ევროპის საბჭოს სტანდარტთა მიხედვითაც, როგორც მოცემულია CM/Rec (2011)7 რეკომენდაციის მე-3 კრიტერიუმში.⁸ ეს ასევე ეხმარება მედიამომსახურების გამიჯვნას ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისგან, რომლებსაც არ აქვთ სარედაქციო პასუხისმგებლობა.

- ვიდეოგაზიარების პლატფორმის განმარტებაში, რომელსაც შეიცავს ახალი 2(ს⁴) მუხლი, AVMSD-ში წარმოდგენილი დეფინიციის თარგმნისა და ორ წინადადებად დაყოფისას დაშვებულია მცირე შეცდომა: „ორგანიზება“ უნდა ეხებოდეს „პროგრამებს და/ან მომხმარებლის მიერ გენერირებულ ვიდეოებს“ და არა თავად ვიდეოგაზიარების პლატფორმას. **კანონში მოცემული დეფინიცია უნდა გადაიხედოს ქვემოთ წარმოდგენილი ტექსტის მიხედვით, სადაც ხაზგასმულია შესაბამისი ნაწილი:**

⁸ მინისტრთა საბჭოს რეკომენდაცია CM/Rec(2011)7 მედიის ახალი ცნების შესახებ (2013)

„2(ს⁴) ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურება – მომსახურება, რომლის ან რომლის განუყოფელი ნაწილის ძირითადი მიზანი ან არსებითი ფუნქციონალი არის ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების მიმწოდებლის სარედაქციო პასუხისმგებლობის გარეშე, ელექტრონული საკომუნიკაციო ქსელებით ფართო საზოგადოებისთვის პროგრამების ან/და მომხმარებლების გენერირებული ვიდეორგოლების მიწოდება მისი ინფორმირების, გართობის ან განათლების მიზნით. **პროგრამების და/ან მომხმარებლის მიერ გენერირებული ვიდეოების ორგანიზებას, კერძოდ, ჩვენებას, მონიშვნასა და თანამიმდევრობას, განსაზღვრავს ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების მიმწოდებელი, მათ შორის, ავტომატური საშუალებებით ან ალგორითმებით“.**

- 2(ტ⁴) მუხლში მოცემულ „სარედაქციო პასუხისმგებლობის“ დეფინიციას აკლია მნიშვნელოვანი ასპექტი - AVMSD-ის მიერ ამ ტერმინის განმარტების ნაწილი, რომელიც არსებითი ელემენტია საერთაშორისო სტანდარტებში მოცემული ტერმინის გასაგებად. ამ მუხლში უნდა შევიდეს **დირექტივის 1.1(c) მუხლის მსგავსი წინადადება, რომ სარედაქციო პასუხისმგებლობა არ გულისხმობს ეროვნული კანონმდებლობით დადგენილ რაიმე სამართლებრივ პასუხისმგებლობას შინაარსსა ან მიწოდებულ მომსახურებასთან მიმართებით.**

- ახალ 2(ძ¹) მუხლში მოცემულ „აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციის“ დეფინიციას ასევე აკლია გადამწყვეტი ელემენტი. დეფინიცია არ ითვალისწინებს იმას, რომ კომერციული კომუნიკაცია განთავსებულია იმ ფიზიკური ან იურიდიული პირის სახელით, რომელიც „ახორციელებს ეკონომიკურ საქმიანობას“. **მნიშვნელოვანია განვასხვაოთ, რომ ამ ტიპის კომუნიკაციის მიზანი უკავშირდება ეკონომიკურ საქმიანობას.** ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმის გამო, კანონში მოცემული განმარტება მოიცავს „იდეებსა და წამოწყებასაც“, გარდა საქონლის, მომსახურებისა და გამოსახულებისა, რომლებიც ასახულია AVMSD-ის დეფინიციაში. ეს განასხვავებს მას სხვა სახის კომუნიკაციისგან, რომელიც შეიძლება ანაზღაურდეს ფულადი ან ნატურალური სახით და ახლა კანონის 2(ნ) მუხლში განსაზღვრულია როგორც „რეკლამა“. ამ ორს შორის განსხვავება უკეთ უნდა წარმოჩინდეს კანონის ქართულენოვან ტექსტში.

- ახალი მუხლი 2(ჰ¹³), რომელიც განსაზღვრავს „ქცევის კოდექსს“, უაღრესად პრობლემურია, რადგან შემოიფარგლება კომუნიკაციების კომისიის მიერ მიღებული კოდექსით. ეს ეწინააღმდეგება AVMSD-ში წარმოდგენილ კოდექსების გამოყენების მეთოდს, ასევე, მოქნილობის პრინციპებს, რომლებიც აისახა ევროპის საბჭოს 2022 წლის რეკომენდაციაში მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ.⁹ კოდექსთა შემუშავების შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეთ ინდუსტრიის წარმომადგენლებსაც, იდეალურ შემთხვევაში, სამოქალაქო საზოგადოებისა თუ სხვა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით და თვითრეგულირების ორგანოთა ზედამხედველობით.

⁹ მინისტრთა კომიტეტის [რეკომენდაცია](#) CM/Rec(2022)11 წვერი სახელმწიფოებისთვის მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ.

AVMSD-ის 4(a) მუხლი ადგენს ქცევის კოდექსთა კრიტერიუმებს. დირექტივაში ნათქვამია, რომ კოდექსი:

„a) ფართოდ უნდა იყოს მიღებული ძირითადი დაინტერესებული მხარეების მიერ შესაბამის წევრ სახელმწიფოებში;

(b) ნათლად და ცალსახად აყალიბებდეს თავის მიზნებს;

c) უზრუნველყოფდეს დასახული მიზნების მიღწევის რეგულარულ, გამჭვირვალე და დამოუკიდებელ მონიტორინგსა და შეფასებას;

(d) უზრუნველყოფდეს ეფექტიან აღსრულებას, ქმედითი და პროპორციული სანქციების ჩათვლით.“

კანონშემოქმედმა პირებმა უნდა განიხილონ, საჭიროა თუ არა ამის რაიმენაირი განმარტება. თუ დეფინიცია დარჩება კანონში, იგი უნდა შეიცვალოს ისე, რომ იგულისხმებოდეს კომუნიკაციების კომისიის, ინდუსტრიის თვითრეგულირების ორგანოებისა ან სხვა უწყებების მიერ მიღებული ნორმატიული აქტი. მაუწყებლობის შესახებ კანონი ასევე უნდა შეიცვალოს, რათა მოიცავდეს სხვა მუხლს ქცევის კოდექსთა ზემოთ ჩამოთვლილ კრიტერიუმებზე.

მუხლი 3

მაუწყებლობის შესახებ კანონის შესწორებული მე-3 მუხლი სადავო არ არის და არ საჭიროებს ცვლილებას.

3.2. თავი II

მუხლი 5

ახალი 5.3 მუხლი მოიცავს საავტორო უფლებებზე ზედამხედველობას, რაც ძალიან უჩვეულოა. ზოგადად, ევროპაში ასეთი უფლებების რეგულირება სასამართლოებს ევალებათ. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან კომისიას არ აქვს უფლება, კომპენსაცია მიაკუთვნოს საავტორო უფლებათა მფლობელებს მათი დარღვევისთვის. ამიტომ, რეკომენდებულია საავტორო უფლებებთან დაკავშირებული საკითხების ამოღება კომუნიკაციების კომისიის ფუნქციებიდან და მთლიანად სასამართლოსთვის გადაცემა.

ახალი მუხლი 5.3(კ) ეხება პროგრამების ასაკობრივი ნიშანდების წესებს. ევროკავშირის ბევრ წევრ ქვეყანაში ეს საკითხი წესრიგდება თანარეგულირებით. შესაბამისად, გასათვალისწინებელია ასაკობრივი ნიშანდების წესების დადგენისა და ადმინისტრირების თანარეგულირების შემოღება.

AVMSD-ის 4(a) მუხლის შესაბამისად, კომისიის დამატებითი ფუნქცია უნდა იყოს თანარეგულირების წახალისება და თვითრეგულირების ხელშეწყობა.

მუხლი 6

მუხლი 6.5 ადგენს, რომ კომუნიკაციების კომისიის წევრის ჩხრეკა, დაკავება ან დაპატიმრება შესაძლებელია მხოლოდ პარლამენტის თანხმობით (და თუ დაკავებულია, ის შეიძლება გათავისუფლდეს პარლამენტის გადაწყვეტილებით). ამავე დროს, კომისიის წევრები უნდა დაემორჩილონ კანონს, ნებისმიერი სხვა მოქალაქის მსგავსად. ეს დებულება არ ჰგავს რომელიმე სხვა ევროპულ დებულებას, რომელსაც ექსპერტები იცნობენ. იგი ასევე ლახავს განცხადებებს კომუნიკაციების კომისიის დამოუკიდებლობის შესახებ, რადგან პარლამენტს უნიკალური ურთიერთობა აქვს ამ უწყების წევრებთან და შეუძლია მათი დაკავება ან გათავისუფლება სპეციალური უფლებამოსილების საფუძველზე. იმისათვის, რომ ავიცილოთ რაიმე ორაზროვნება 6.5 მუხლით დადგენილი განსაკუთრებული ურთიერთობიდან გამომდინარე, საჭიროა 6.5 მუხლის ამოღება კანონიდან.

მუხლი 7

მუხლი 7.3 ადგენს დახურული სხდომების ჩატარების შესაძლებლობას, „ინფორმაციის კონფიდენციალობის დაცვის მიზნით“. ეს ძალიან ფართო გამონაკლისია და ეწინააღმდეგება გამჭვირვალობის პრინციპს, რომელსაც მოითხოვს როგორც AVMSD-ის 30-ე მუხლი, ასევე ევროპის საბჭოს რეკომენდაცია მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ.¹⁰ არსებითად, კომუნიკაციების კომისია დაინტერესებული უნდა იყოს ღია სხდომების ჩატარებით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც განიხილავს მედიაკომპანიის კონფიდენციალურ ბიზნესინფორმაციას.

მუხლი 7.7 ადგენს სხდომის კვორუმსა და დანიშნულ წევრთა უმრავლესობას და ითვალისწინებს, რომ გადაწყვეტილებათა მიღება შესაძლებელია დამსწრე წევრთა უმრავლესობით. ეს, ფაქტობრივად, იძლევა საშუალებას, რომ გადაწყვეტილება მიიღოს მხოლოდ ორმა წევრმა. ექსპერტებს არ შეხვედრიათ სხვა ეროვნული მარეგულირებელი ორგანო, რომელიც კომისიას ასეთ შესაძლებლობას აძლევს. რეკომენდებულია, გაიზარდოს კომისიის წევრთა რაოდენობა (იხ. მუხლი 9.1 ქვემოთ), თუმცა, სანამ ეს რაოდენობა მცირეა (10-ზე ნაკლები), რეკომენდებულია, გადაწყვეტილებები მიიღებოდეს მხოლოდ კომისიის სიითი შემადგენლობით გათვალისწინებულ წევრთა უმრავლესობით.

მუხლი 8

მუხლი 8.7 ადგენს, რომ კომუნიკაციების კომისიის მიერ მიღებული ნებისმიერი გადაწყვეტილების მოქმედება არ შეჩერდება გასაჩივრებისას, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სასამართლო ამას სხვაგვარად გადაწყვეტს. მიუხედავად იმისა, რომ 8.7 მუხლის ფორმულირება შეესაბამება AVMSD-ის 30.6 მუხლს, იგი უნდა განიმარტოს ვენეციის კომისიის/ადამიანის უფლებათა და კანონის უზენაესობის გენერალური დირექტორატის №1008/2020 დასკვნის შესაბამისად (2021 წლის 22 მარტი).¹¹ ეს დასკვნა მიუთითებს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლზე: „მისი სამოქალაქო უფლებებისა და მოვალეობების განსაზღვრისას [...] ყველას აქვს გონივრულ ვადაში მისი

¹⁰ მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2022)11 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ.

¹¹ ვენეციის კომისიის/ადამიანის უფლებათა და კანონის უზენაესობის გენერალური დირექტორატის 2021 წლის 22 მარტის №1008/2020 დასკვნა.

საქმის სამართლიანი და საქვეყნოდ განხილვის უფლება კანონის საფუძველზე შექმნილი დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი სასამართლოს მიერ“.

ვენეციის კომისიის დასკვნის ფარგლებში განხილულია საქართველოს ელექტრონული კომუნიკაციების შესახებ კანონის ახალი, მე-11 მუხლის გავლენა, რომლის თანახმადაც, კომუნიკაციების კომისიის მიერ 46-ე მუხლის საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილებები ძალაში შედის დაუყოვნებლივ. დასკვნაში ასევე აღნიშნულია კომუნიკაციების კომისიის განზრახვა - მაუწყებლობის შესახებ კანონში შესწორების შეტანა, რათა ამ კანონის საფუძველზე, კომისიის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს ჰქონოდათ დაუყოვნებელი შედეგი. სწორედ ეს ცვლილებაა განხილული წინამდებარე დოკუმენტში.

ვენეციის კომისიის დასკვნის თანახმად, საქართველოში სასამართლო სისტემა უაღრესად ნელა მუშაობს, საქმეთა დაგროვების მაღალი მაჩვენებლის გამო. კერძოდ: „წევრ სახელმწიფოებს მოეთხოვებათ თავიანთი სასამართლო სისტემების ორგანიზება იმგვარად, რომ სასამართლომ ყველასთვის უზრუნველყოს სამოქალაქო უფლებებსა და მოვალეობებთან დაკავშირებულ დავებზე საბოლოო გადაწყვეტილების გონივრულ ვადაში მიღების უფლება.“¹²

შედეგად, ვენეციის კომისიის დასკვნა იძლევა რეკომენდაციას, გაუქმდეს მე-11 მუხლში შესატანი ცვლილება და დაბრუნდეს შიდაადმინისტრაციული საპროცესო სამართლის ზოგადი პრინციპი, რომლის თანახმადაც, კომუნიკაციების კომისიის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრებით ჩერდება მისი მოქმედება (შეჩერების ეფექტი).

მაუწყებლებთან ჩატარებული გასაუბრებისას, რამდენიმე წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ კომუნიკაციების კომისიის გადაწყვეტილების სასამართლოში გასაჩივრების შემთხვევაში, მის განხილვას პირველი ინსტანციის დონეზე, სულ მცირე, 1 წელი სჭირდება, ხოლო ზედა ინსტანციებში საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებას შესაძლოა წლებიც დასჭირდეს. ასევე ნათელი იყო, რომ სათანადოდ არ განიხილება გადაუდებელი შუამდგომლობები შუალედური ზომების მიღებაზე და რომ მათ სასამართლო თითქმის ყოველთვის დაუშვებლად ცნობს.¹³ სულ მცირე, ერთ მაუწყებელს მაინც აქვს გასაჩივრებული დაგროვებული ჯარიმები, რომელთა დაუყოვნებლივ გადახდა (საჩივრის განხილვის დასრულებამდე), სავარაუდოდ, გამოიწვევს მაუწყებლის საქმიანობის შეწყვეტას და, შესაბამისად, გამოხატვის თავისუფლებაში ჩარევას.

საქართველოს მართლმსაჯულების სისტემის არაეფექტიანობასთან დაკავშირებული კონკრეტული პრობლემების გათვალისწინებით, მკაცრად რეკომენდებულია, მაუწყებელ კომპანიათა გამოხატვის თავისუფლებისა და საკუთრების უფლების დაზიანების ასარიდებლად, ცვლილებები შევიდეს კანონპროექტის 8.7 მუხლში. კერძოდ, ეს მუხლი უნდა გაფართოვდეს, რათა მაუწყებლობის შესახებ კანონის 72.1 და 72.2 მუხლებით გათვალისწინებულ ჯარიმებს (მაუწყებლის წლიური შემოსავლის 1%-მდე ოდენობით) ჰქონდეს მყისიერი ეფექტი. იგი ასევე უნდა იძლეოდეს საშუალებას, რომ გასაჩივრდეს

¹² *ECtHR Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], No. 35382/97, § 24, 2000 წლის 6 აპრილი; *ECtHR Lupeni Greek Catholic Parish and Others v. Romania* [GC], No. 76943/11, §142, 2016 წლის 29 ნოემბერი.

¹³ მაუწყებელთა მიერ მოწოდებული ინფორმაციით, სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები თითქმის ყოველთვის კომუნიკაციების კომისიის შეფასებათა იდენტურია და მათში პირდაპირ ხდება კომისიის გადაწყვეტილებების ფორმულირების გადმოტანა.

უფრო დიდი ოდენობით ჯარიმები, ან მაუწყებლის ავტორიზაციის შეჩერებაზე მიღებული გადაწყვეტილებების, საჩივრის განხილვის პროცესში კი შეჩერდეს სანქციის მოქმედება.

აღნიშნული დებულება უნდა გადაიხედოს სამ წელიწადში, მას შემდეგ, რაც შეფასდება საქართველოში სასამართლო სისტემის მიერ მიღწეული ეფექტიანობის დონე და შესაძლებელი იქნება შედარებით მკაცრ სანქციებთან დაკავშირებული გამონაკლისების გაუქმება.

მუხლი 9

მუხლი 9.1. ევროპის საბჭოს სტანდარტების შესაბამისად, კომუნიკაციის კომისიის ახალი წევრების დანიშვნისას დაცული უნდა იყოს გენდერული ბალანსი.

9.2 და 9.3 მუხლების თანახმად, კომისიის წევრები ინიშნებიან 6 წლით და შეიძლება ხელმეორედ დაინიშნონ კიდევ ერთხელ. ასე რომ, მათ შეუძლიათ 12-წლიანი მსახურება. ეს არის ევროპაში თანამდებობაზე ყოფნის ყველაზე გრძელი ვადა. ერთადერთი სხვა მარეგულირებელი ორგანო ევროკავშირის ფარგლებში, სადაც წევრს შეუძლია 12 წელი მსახურება (ავსტრია, ბელგია-ფლანდრია, კვიპროსი, კატალონია და სლოვაკეთი), არის არა კონვერტირებადი მარეგულირებელი ორგანო, არამედ მხოლოდ აუდიოვიზუალური მედიის მარეგულირებელი. აქედან გამომდინარე, საქართველოს, ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან შედარებით, სრულიად განსხვავებული მდგომარეობა აქვს, რადგან მარეგულირებლებს ამ თანამდებობაზე ყოფნის უფლებას აძლევს 12 წლამდე. **გასათვალისწინებელია კომისიის წევრის (განახლებადი) უფლებამოსილების ვადის შემცირება ან 6 წლით განსაზღვრა, ხელმეორედ არჩევის უფლების გარეშე.**

მუხლი 9.6 ადგენს კომისიის წევრობის კანდიდატთა კრიტერიუმებს: ის „უნდა იყოს საზოგადოებრივი აღიარებისა და ნდობის მქონე პირი“. ეს **მახასიათებლები არ არის გაზომვადი, შესაბამისად, ისინი ამოსაღებია.**

შემდეგ მუხლი ადგენს მოთხოვნებს კანდიდატთა პროფესიულ გამოცდილებასთან მიმართებით. იმის გათვალისწინებით, რომ კომუნიკაციების კომისია არეგულირებს ელექტრონულ კომუნიკაციებსაც, **რეკომენდებულია, შესაძლო პროფესიულ განათლებას დაემატოს ფინანსები და ინჟინერია; ასევე, დაზუსტდეს, რომ კანდიდატს ერთ-ერთ ამ სფეროში უნდა ჰქონდეს (მინიმუმ) 10-წლიანი მუშაობის გამოცდილება** (რათა პირს, რომელსაც აქვს, მაგალითად, იურიდიული დიპლომი და მხოლოდ საცალო ვაჭრობაში მუშაობის გამოცდილება, არ მიეცეს კომისიის წევრად დანიშვნის შესაძლებლობა).

მუხლი 9.10 ადგენს, რომ პრეზიდენტს კანდიდატთა სიას წარუდგენს „საქართველოს მთავრობა“. კანონი არ განსაზღვრავს, ვინ და როგორ არჩევს მათ საქართველოს მთავრობაში. როგორც ჩანს, ეს მთავრობას საშუალებას აძლევს, თავად დაადგინოს, თუ რომელი კანდიდატები აკმაყოფილებენ სამართლებრივ კრიტერიუმებს - ანუ პროცესი შეიძლება მთლიანად პოლიტიკურად მივიჩნიოთ. **მთავრობა არ უნდა იყოს ორგანო, რომელიც პრეზიდენტს კანდიდატთა სიას წარუდგენს, რადგან ეს პროცესის პოლიტიზებას იწვევს.** ალტერნატიული პროცესი - გავრცელებული პრაქტიკა ევროკავშირის ბევრ წევრ ქვეყანაში - ითვალისწინებს კანდიდატთა შემოწმებას მრავალპარტიული საპარლამენტო

კომისიის მიერ. კომისიას შეუძლია უზრუნველყოს, რომ შესარჩევად წარდგენამდე, კანდიდატები აკმაყოფილებდნენ ნორმატიულ კრიტერიუმებს. კომისიას ასევე შეიძლება დაეკისროს დასაშვებ კანდიდატთა მოკლე სიის შედგენის უფლებამოსილება.

მუხლი 9.14 ითვალისწინებს კომისიის წევრთა არჩევას უბრალო საპარლამენტო უმრავლესობით. ეს სრულად პოლიტიკური პროცესია, რაც არ შეესაბამება არც ევროპის საბჭოს სტანდარტებს მარეგულირებელი ორგანოების დამოუკიდებლობის შესახებ¹⁴, და არც AVMSD-ის 30-ე მუხლის მოთხოვნებს დამოუკიდებლობასთან მიმართებით. **შესამუშავებელია კომისიის წევრთა დანიშვნის ახალი პროცედურა, რომელიც შეესაბამება როგორც ევროპის საბჭოსა და AVMSD-ის სტანდარტებს.** ერთ-ერთი შესაძლებლობაა მათი დანიშვნა კვალიფიცირებული უმრავლესობით (პარლამენტის სრული შემადგენლობის 2/3-ით ან 3/4-ით).

მუხლი 10

ეს მუხლი ეხება კომისიის წევრის თანამდებობიდან გათავისუფლებას „საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი წესით“. **გათავისუფლების კრიტერიუმები და პროცედურები ნათლად უნდა განისაზღვროს მაუწყებლობის შესახებ კანონში.**

რეგლამენტში ნათქვამია, რომ გარკვეულ პირობებს მოსდევს თანამდებობიდან გათავისუფლება, *მაგრამ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამას პარლამენტი კენჭს უყრის და მიიღებს დადებით გადაწყვეტილებას.* პატიმრობაც კი ავტომატურად არ იწვევს თანამდებობიდან გათავისუფლებას: ამ გადაწყვეტილებას მაინც უნდა დაუჭიროს მხარი პარლამენტის უმრავლესობამ. კიდევ უფრო პრობლემურია ის, რომ დროთა განმავლობაში მოვალეობათა შეუსრულებლობას ან ინტერესთა კონფლიქტს ავტომატურად არ მოჰყვება თანამდებობიდან გათავისუფლება: აღნიშნული საკითხი უნდა დააყენოს პარლამენტის წევრთა მესამედმა და დაამტკიცოს სამმა მეხუთედმა. ეს ნიშნავს, რომ კომისიის წევრი, რომელსაც აქვს აშკარა ინტერესთა კონფლიქტი და/ან რომელიც არ ასრულებს დაკისრებულ მოვალეობებს, შეიძლება კვლავ დარჩეს თანამდებობაზე, თუკი ამის პოლიტიკური ნება არსებობს. ეს ძირს უთხრის კომისიის წევრთა არა მხოლოდ პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას, არამედ რეპუტაციასა და სანდოობასაც. **მათ უნდა შეუწყდეთ თანამდებობრივი უფლებამოსილება, თუკი მსჯავრდებულნი არიან მძიმე დანაშაულისთვის, არ ცხადდებიან თანამდებობრივ მოვალეობათა შესასრულებლად, ვერ ასრულებენ თავიანთ ფუნქციებს (ჯანმრთელობის მიზეზების გამო), ან აქვთ ინტერესთა კონფლიქტი, რომელიც სწრაფად ვერ გადაიჭრება.** ეს საკითხი არ უნდა წყდებოდეს დისკრეციულად, ან (პოლიტიკური) კენჭისყრით პარლამენტში. გარდა ამისა, ევროპაში ნორმალურია კომისიის წევრის გათავისუფლება, თუ ვერ ახერხებს თავისი ვალეების გადახდას. მნიშვნელოვანია, ფინანსური პრობლემების მქონე მარეგულირებლები არ დარჩნენ ისეთ პოზიციებზე, სადაც შეიძლება არსებობდეს კორუმპირებული მოქმედების

¹⁴ იხ: რეკომენდაცია Rec(2000)23 და მინისტრთა საბჭოს 2008 წლის 26 მარტის დეკლარაცია სამაუწყებლო სექტორის მარეგულირებელ ორგანოთა დამოუკიდებლობისა და ფუნქციების შესახებ.

ცდუნება. შესაბამისად, თანამდებობრივი უფლებამოსილების შეწყვეტის მიზეზებს უნდა დაემატოს რეგისტრაცია მოვალეთა რეესტრში.

მუხლი 11

მე-11 მუხლი ეხება ინტერესთა კონფლიქტს. ამ მუხლის თანახმად, „კომისიის წევრს ინტერესთა კონფლიქტი შეიძლება წარმოიშვას...“ და განსაზღვრავს პოტენციური კონფლიქტის მახასიათებელთა ჩამონათვალს. ეს ისევე და ისევე ნიშნავს, რომ აღნიშნული განიხილება როგორც რაღაც დისკრეციული და არა აბსოლუტური საკითხი. **კანონმა მკაფიოდ უნდა აჩვენოს, რომ პირობები, რომლებიც ქმნის ინტერესთა კონფლიქტს, აბსოლუტურია.**

მუხლი 11.1(გ) პოტენციური კონფლიქტის სახით ასახელებს სიტუაციას, სადაც წევრი „ასრულებს რაიმე ანაზღაურებად სამუშაოს იმ პირისთვის, რომლის საქმიანობაც განეკუთვნება კომისიის რეგულირების სფეროს“; *პრო ბონო* სამუშაო ასევე იწვევს ინტერესთა კონფლიქტს, რადგან, როგორც წესი, არსებობს სანაცვლო სარგებლის/კეთილგანწყობის მოლოდინი. ამგვარად, სიტყვა „ანაზღაურებადი“ ამოსაღებია მუხლიდან.

მუხლი 12

მე-12 მუხლი ეხება კომისიის ბიუჯეტს, სადაც ასახულია ელექტრონული კომუნიკაციების კანონიდან გამომდინარე საფასური. **ელექტრონული კომუნიკაციების კომპანიებმა არ უნდა მოახდინონ კომისიის მუშაობის სუბსიდირება ამ კანონით რეგულირებული სერვისებისთვის.**

მუხლი 13

13.1 მუხლის მიხედვით, პარლამენტს შეუძლია გადაწყვიტოს კომისიის საქმიანობის დამოუკიდებელი აუდიტის ჩატარება. კვლავაც, ეს ძირს უთხრის კომისიის დამოუკიდებლობის აღქმას. **კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, კომისიამ თავად უნდა დააორგანიზოს საკუთარი ფინანსური საქმიანობის ყოველწლიური დამოუკიდებელი აუდიტი.** ეს განსაკუთრებით მართებულია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ყველა ავტორიზებულმა პირმა და ლიცენზიის მფლობელმა უნდა უზრუნველყოს თავისი ფინანსური საქმიანობის აუდიტი (იხ. მუხლი 70.4).

13.2. მუხლის კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის ხელშესაწყობად, კომისიამ ყოველწლიურ ანგარიშს უნდა დაურთოს მომავალი წლის საქმიანობის გეგმა, ასევე, ანგარიში წინა წლის გეგმის შესრულებაზე.

მუხლი 14

14.1. მუხლით კანონი მაუწყებლებს ავალდებულებს, რომ შექმნან საჩივართა „თვითრეგულირების“ საკუთარი მექანიზმი. რეალურად, ეს არის თანარეგულირების სახეობა, რადგან სავალდებულოა კანონით.

მუხლები 14.2 და 14.2⁽¹⁾ იძლევა საშუალებას, რომ გარკვეული კატეგორიის საჩივრები წარედგინოს პირდაპირ კომუნიკაციების კომისიას ან სასამართლოს. ეს ძალიან უჩვეულოა: კომუნიკაციების კომისიას ან აქვს (გარკვეული) საჩივრების მიღების უფლება, ან არ აქვს. მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლო შეიძლება იყოს გასაჩივრების ადგილი, ნაკლებსავარაუდოა, მას ჰქონდეს საკმარისი ცოდნა ან გამოცდილება ასეთი საჩივრების პირველ ინსტანციაში განსახილველად. **კანონმა ნათლად უნდა განსაზღვროს, რომ საჩივრები, რომლებსაც არ განიხილავენ მედიამომსახურების ან ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების მიმწოდებლები, პირველი ინსტანციის სახით უნდა წარედგინოს კომუნიკაციების კომისიას.** ისინი შესაძლოა შემდგომ გასაჩივრდეს სასამართლოში. მუხლი 14.4 ეხება პროცედურებს, რომელთა გამოყენებითაც განიხილება კომუნიკაციების კომისიისთვის წარდგენილი საჩივრები. იგი მიუთითებს სხვა ადმინისტრაციულ პროცედურებსა და კოდექსებზე და არ არის ნათელი. მნიშვნელოვანია, მომჩივანსაც და რეგულირებულ სექტორსაც ნათლად ესმოდეს, თუ როგორ განიხილება საჩივრები. **განხილვის პროცედურასთან დაკავშირებული დეტალები უნდა მიეთითოს ამ კანონში, ან ცალკე სახელმძღვანელო ინსტრუქციებში, რათა პროცესი გასაგები იყოს როგორც საზოგადოებისთვის, ისე რეგულირებული სექტორისთვის.**

საჩივართა განხილვის სისტემა, რომელსაც კანონი ითვალისწინებს აუდიოვიზუალური მედიამომსახურებებისა და რადიომაუწყებლებისთვის მე-14 მუხლში, არ შეესაბამება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებს, რადგან ასეთ პლატფორმებთან მიმართებით მარეგულირებლის როლი გახლავთ მიღებული ზომების მიზანშეწონილობის შეფასება, და არა საჩივრების განხილვა. **პუნქტი 14.7-ის დამატება, რომელიც ვრცელდება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებზე, შეუსაბამოა, ამიტომ საჭიროა მისი ამოღება მუხლიდან** (ვიდეოგაზიარების პლატფორმისადმი მიდგომა დეტალურად განხილულია ქვემოთ, IV⁽³⁾ თავში).

3.3. თავი IV

მუხლი 37

37.2(ე) მუხლი უკრძალავს ლიცენზიის ან ავტორიზაციის ფლობას იურიდიულ პირს, „რომლის წილს ან აქციებს პირდაპირ ან ირიბად ფლობს ოფშორულ ზონაში რეგისტრირებული პირი“. ამ საკითხთან მიმართებით იკვეთება ორი პოტენციური პრობლემა. პირველი: აკრძალვა დაწერილია (ან, სულ მცირე, თარგმნილია) სრული ფორმით და, ფაქტობრივად, კრძალავს *ნებისმიერ* ოფშორულ ინვესტიციას (მათ შორის, მცირე ინვესტიციას); და მეორე: გაუგებარია, როგორ აღსრულდება ეს დებულება. მიუხედავად იმისა, რომ შესაბამისობის დეკლარაცია ქვეყნდება, 45⁽¹⁾.6 მუხლის მიხედვით, ავტორიზაცია დარეგისტრირდება 10 დღის განმავლობაში, რაც კომისიას დიდ დროს არ უტოვებს მოწოდებული ინფორმაციის სიზუსტის რეალურად შემოწმებისათვის. ვინაიდან არსებობს ბევრი კორპორატიული

ინვესტორი, რომლებსაც, როგორც წესი, რამდენიმე ოფშორული ჰოლდინგი აქვთ, ამ დებულებამ შეიძლება უნებლიეთ ხელი შეუშალოს არაერთი საერთაშორისო აქტორის ინვესტიციების ჩადებას ქართულ მაუწყებლობაში. თუ განზრახულია, რომ აიკრძალოს მაუწყებლების მოქცევა საიდუმლო ბენეფიციართა საკუთრებაში, მუხლი 37.2(ე) უნდა შეიცვალოს, რათა: (ა) ცხადი გახდეს, რომ აკრძალვა ეხება საკონტროლო პაკეტის მქონე ოფშორულ ჰოლდინგებს; და (ბ) იგი შეიცავდეს ეფექტიანი აღსრულების დებულებებს.

მუხლი 37⁽¹⁾

მუხლი 37⁽¹⁾ ლიცენზიის/ავტორიზაციის მაძიებლისგან მოითხოვს შესაბამისობის დეკლარაციის შევსებას. თუმცა არ არსებობს დებულებები, რომლებიც განსაზღვრავს კომისიის უფლებამოსილებას, გამოიძიოს ეს დეკლარაციები და უზრუნველყოს მათი სისწორე.

მუხლი 38⁽¹⁾

მუხლი 38⁽¹⁾ ტელემაუწყებლისგან მოითხოვს, რომ „სამაუწყებლო ბადეში“ გარკვეული პროგრამები განათავსოს საქართველოს სახელმწიფო ენაზე. თუმცა, „სამაუწყებლო ბადე“ (მუხლი 2(3³)) განისაზღვრება, როგორც „მაუწყებლის მიერ შედგენილი დოკუმენტი, რომელიც შეიცავს პროგრამების დასახელებას, მოკლე ანოტაციას და მაუწყებლობის დროს“. „სამაუწყებლო ბადის“ განმარტება კანონში არასწორად არის გამოყენებული, რადგან ის უნდა ეხებოდეს პროგრამებს და არა დოკუმენტს, რომელიც აღწერს ამ პროგრამებს. თუ ამ დებულების მიღმა, ფაქტობრივად, განზრახულია, რომ ტელემაუწყებლებმა პროგრამები გადასცენ ოფიციალურ ენაზე, სასარგებლო იქნება მითითება იმაზე, დაკმაყოფილდება თუ არა ეს მოთხოვნა უცხოური პროგრამების მიერ გადაცემების დუბლირებითა და სუბტიტრებით, აქ ასევე სასარგებლო იქნება მითითება 51⁽¹⁾ მუხლზე.

მუხლი 39

39-ე მუხლი ეხება ლიცენზიის ვადის გაგრძელებას, რაც ავტომატურად ხდება, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ლიცენზიანტს ეკისრება მკაცრი სანქცია, 72.2 მუხლის შესაბამისად. ამ მუხლის თარგმანი არ არის ნათელი, მაგრამ, როგორც ჩანს, ნებისმიერმა სანქცირებულმა ლიცენზიანტმა უნდა გადაიხადოს დამატებითი თანხა ლიცენზიის შესანარჩუნებლად. ეს არაპირდაპირი და დამატებითი სანქციაა, რომელიც მოკლებულია გამჭვირვალობას და შეიძლება გამოხატვის თავისუფლების დარღვევად ჩაითვალოს, რადგან, სავარაუდოდ, არაპროპორციული ზომია. 39 მუხლით დადგენილი ეს დამატებითი გადასახადი ამოსაღებია დებულებიდან.

მუხლი 45⁽¹⁾

მუხლი 45⁽¹⁾.12(ე) ავტორიზებული მაუწყებლისგან მოითხოვს, რომ მისი „ტექნიკური საშუალებები და განხორციელებული მომსახურების ხარისხი შეუსაბამოს საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედ ნორმატივებსა და სტანდარტებს.“ ჩამოყალიბებულია თუ არა ეს

„ნორმატივები და სტანდარტები“ ნათლად სხვა კანონში? თუ ასეა, საჭიროა მკაფიო სამართლებრივი მითითება მოქმედ ტექნიკურ თუ ხარისხობრივ ნორმებსა და სტანდარტებზე. თუ ისინი არ არსებობს, აღნიშნული დებულება (მუხლი 45⁽¹⁾.12(ე)) ამოსაღებია.

მუხლები 45⁽¹⁾.18 და 45⁽¹⁾.19 განსაზღვრავს ავტორიზაციის განახლების ვადებს მისი შეჩერების შემდეგ. ვინაიდან ავტორიზებული სერვისის შეჩერება არის ჩარევა გამოხატვის თავისუფლებაში, ყველა ძალისხმევა უნდა მიემართებოდეს ავტორიზაციის შეძლებისდაგვარად მალე აღდგენას, მას შემდეგ, რაც გამოსწორდება შეჩერების მიზეზი. არ არსებობს არანაირი საფუძველი, რომ შინაარსობრივი დარღვევის გამო შეჩერების შემდგომ რეგისტრაციას უფრო მეტი დრო დასჭირდეს, ვიდრე ნებისმიერი სხვა დარღვევის შემდგომ. ავტორიზაციები, რომლებიც შეჩერებულია 45⁽¹⁾.14(გ) მუხლის მიხედვით, უნდა დარეგისტრირდეს დარღვევის აღმოფხვრაზე შეტყობინების მიღებიდან სამი სამუშაო დღის ვადაში.

საერთო ჯამში, მაუწყებლობის შესახებ კანონში ასახული ავტორიზაციის სისტემა უმნიშვნელოდ განსხვავდება ლიცენზირების სისტემისგან და არ შეესაბამება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებს. AMVSD-ის განმახორციელებელ სახელმწიფოებს შორის დანერგილია შეტყობინების ან რეგისტრაციის უფრო მარტივი პროცესები, რაც მარეგულირებლებს საშუალებას აძლევს, ამ სერვისების რეესტრები აწარმოონ განახლებული საკონტაქტო ინფორმაციით. Ofcom დიდ ბრიტანეთში ერთ-ერთი პირველი იყო, ვინც AVMSD დანერგა (ევროკავშირის დატოვებამდე ცოტა ხნით ადრე) და ასეთი სისტემის ძალიან კარგი მაგალითია.¹⁵ ბულგარეთი, იტალია და ნიდერლანდები ასევე შეიძლება განვიხილოთ კარგი პრაქტიკის მაგალითებად. საჭიროების შემთხვევაში, ზოგჯერ ეროვნულ მარეგულირებელ ორგანოებს დამატებითი ფუნქციები ენიჭებათ, რათა შეძლონ ინფორმაციის შეგროვება ვიდეოგაზიარების პლატფორმის პროვაიდერებისგან.¹⁶ რეკომენდებულია კანონში ცვლილებების შეტანა, რათა შეიქმნას სისტემა ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისთვის. ის უნდა განსხვავდებოდეს აუდიოვიზუალური მედიასერვისების მიმწოდებელთათვის მოქმედი ლიცენზირებისა და ავტორიზაციის რეჟიმისგან.

3.4. თავი IV⁽¹⁾

მუხლი 45⁽²⁾

თავი IV⁽¹⁾ ახალია და შეიცავს დებულებებს გამოძახებით აუდიოვიზუალური მედიამომსახურებების შესახებ. 45⁽²⁾ მუხლი ადგენს მოთხოვნებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საჭიროებების დაკმაყოფილების, არასრულწლოვანთა დაცვისა და ევროპული წარმოების პროდუქციის შესახებ. ეს დებულებები ზოგადად შეესაბამება AVMSD-სა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს, მით უფრო, რომ 76.40 მუხლის შესაბამისად, ახლა კომუნიკაციების კომისიის მიერ შემუშავებული წესებით, შშმ პირებზე

¹⁵ ამ მიდგომასთან დაკავშირებული დეტალები იხ. ბმულზე: [OFCOM-Approach](#)

¹⁶ ამ მიდგომების მიმოხილვისთვის, იხილეთ ევროკომისიის დაკვეთით მომზადებული ანგარიში AVMSD-ის ახალ დებულებათა განხორციელების შესახებ.

ადაპტირებული პროგრამები კატალოგებში შევა ეტაპობრივად და არა დაუყოვნებლივ, რადგან პროვაიდერებს შეიძლება დრო დასჭირდეთ გარკვეული ცვლილებებისათვის.

3.5. თავი IV⁽²⁾

მუხლი 45⁽³⁾

ახალი IV⁽²⁾ თავი მედიამომსახურების მიღებისა და გავრცელების შესახებ შეიცავს 45⁽³⁾ მუხლს, რომელიც განსაზღვრავს პროცედურას წარმოშობის ქვეყნის პრინციპიდან და მომსახურებათა თავისუფალი გავრცელებიდან გადახვევის შემთხვევაში. ამის საფუძვლად იგი მიუთითებს 55⁽²⁾.1, 55⁽²⁾.2, 56⁽¹⁾ და 56⁽²⁾ მუხლებით გათვალისწინებულ აშკარა და მძიმე დარღვევებს ტერორიზმის წაქეზების, სიძულვილის ენის გამოყენებისა და არასრულწლოვანთა დაცვის კუთხით. 45⁽³⁾ მუხლის დებულებები ზოგადად შეესაბამება AVMSD-ის მე-3 მუხლის დებულებებს პრინციპიდან გადახვევების შესახებ. თუმცა მითითება 56⁽²⁾ მუხლზე, რომელიც აყალიბებს პროგრამათა კატეგორიების განმსაზღვრელ კრიტერიუმებს, შესაძლოა გარკვეულ გამოწვევებს ქმნიდეს. დირექტივა ასევე აკონკრეტებს, რომ მედიამომსახურების მიმწოდებლებს უნდა შეეძლოთ თავიანთი მოსაზრებების გამოხატვა სავარაუდო დარღვევის შესახებ. 45⁽³⁾ მუხლში მოცემულია მედიამომსახურების მიმწოდებელთა ინფორმირებასთან დაკავშირებული აუცილებელი ნაბიჯები, მაგრამ რეკომენდებულია, კანონში ასევე მკაფიოდ მიეთითოს, თუ როგორ შეძლებს მედიამომსახურების მიმწოდებელი ბრალდებაზე პასუხის გაცემას.

3.6. თავი IV⁽³⁾

ამ თავის დამატებით, მაუწყებლობის შესახებ კანონში წარმოდგენილია ვიდეოგაზიარების პლატფორმებთან დაკავშირებული დებულებები. კანონშემოქმედთა მიზანია საქართველოს კანონის განახლება, საზოგადოების მიერ გამოყენებულ მომსახურებათა ტიპების ასახვა მასში და კანონის შესაბამისობაში მოყვანა AVMSD-თან. ვიდეოგაზიარების პლატფორმები AVMSD-ის ფარგლებში მოექცა 2018 წლის გადასინჯვის შედეგად. დირექტივა ადრე მოიხსენიებოდა, როგორც ორსაფეხურიანი სისტემა, გარკვეულწილად განსხვავებული წესების არსებობის გამო ხაზოვან და გამომახებით აუდიოვიზუალურ მედიამომსახურებებთან მიმართებით. ვიდეოგაზიარების პლატფორმების ჩართვით, დირექტივის მოქმედების ფარგლებს დაემატა მესამე დონე. ეს გულისხმობს არა მხოლოდ განსხვავებული წესების, არამედ სრულიად განსხვავებულ მიდგომის განსაზღვრას ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა სხვა ტიპის პასუხისმგებლობის გამო.

ასეთ პლატფორმებს არ აქვთ სარედაქციო პასუხისმგებლობა და, როგორც „ჰოსტინგის“ განმარტებულ ინფორმაციულ-საზოგადოებრივ სერვისებს, ეკისრებათ შეზღუდული პასუხისმგებლობა, რომელიც განსაზღვრულია 2000 წლის დირექტივაში ელექტრონული კომერციის შესახებ (აღნიშნული ახლახან კიდევ ერთხელ დადასტურდა და დაკვალიფიცირდა 2022 წლის ციფრული სერვისების შესახებ აქტში (DSA)). ეს ნიშნავს, რომ მსგავსი პლატფორმები ვერ იქნებიან პასუხისმგებელი პროგრამებსა ან მომხმარებლის მიერ გენერირებულ კონტენტზე, რომელსაც ჰოსტინგს უწევენ. მსგავსი პლატფორმები პასუხს აგებენ მხოლოდ ნებისმიერ რეკლამაზე, რომელსაც ავრცელებენ, ყიდიან ან თავად აორგანიზებენ. AVMSD-ის მიზანია, ხელი შეუწყოს ვიდეოგაზიარების

პლატფორმების მომხმარებელთა დაცვას და გაათანაბროს პირობები ასეთ პლატფორმებსა და აუდიოვიზუალურ მედიამომსახურებებს შორის, რადგან ისინი ერთმანეთს კონკურენციას უწევენ აუდიტორიისა და რეკლამის განმთავსებლების მოსაზიდად. ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისთვის AVMSD-ის სისტემის ძირითადი ელემენტებია:

- ვიდეოგაზიარების პლატფორმები პასუხისმგებელნი არიან იმ ზომების გატარებაზე, რომელთა მიზანია, მომხმარებლები დაიცვან უკანონო შინაარსისგან, ხოლო არასრულწლოვნები - საზიანო შინაარსისგან, შესაბამისი თანარეგულირების პირობებში;
- ეროვნულ მარეგულირებელ ორგანოებს ევალებათ ამ ზომების მიზანშეწონილობის შეფასება (და არა შინაარსზე მონიტორინგი, ან მასთან დაკავშირებული საჩივრების განხილვა);
- ვიდეოგაზიარების პლატფორმები პასუხისმგებელნი არიან ისეთი ზომების გატარებაზე, რომლებიც უზრუნველყოფს სხვათა მიერ გაყიდული/ორგანიზებული კომერციული კომუნიკაციის შესაბამისობას იმავე სტანდარტებთან, რაც ვრცელდება აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების კომერციულ კომუნიკაციაზე. ისინი უშუალოდ აგებენ პასუხს იმაზეც, რომ რეკლამა, რომელსაც ყიდიან, ასევე შეესაბამებოდეს აღნიშნულ სტანდარტებს.

AVMSD-სა და DSA-სთან შესაბამისობისთვის, იგივე მიდგომა საქართველოს კანონმდებელს უნდა გაითვალისწინოს. ეს უნდა აისახოს არა მხოლოდ IV⁽³⁾ თავის დებულებებში, არამედ IX თავშიც ანგარიშვალდებულებისა და სანქციების შესახებ, ასევე, კანონის სხვა ნაწილებშიც. შესწორებულ მაუწყებლობის შესახებ კანონში ეს უზრუნველყოფილი არ არის, შესაბამისად, ის გადახედვას საჭიროებს.

მუხლი 45⁽⁴⁾

ახალი 45⁽⁴⁾ მუხლი ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისგან მოითხოვს, რომ აღკვეთონ „ისეთი ვიდეორგოლების, პროგრამებისა და აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციის გავრცელება“, რომლებიც შეიძლება ზიანს აყენებდეს არასრულწლოვნებს, ხელს უწყობდეს დისკრიმინაციასა და სიძულვილის გაღვივებას, ან შეიცავდეს დანაშაულის ელემენტებს. ეს მუხლი პრობლემურია ორი თვალსაზრისით:

პირველ რიგში, AVMSD არ ითხოვს გადაცემათა გავრცელების აპრიორი პრევენციას, რადგან ეს გულისხმობს ზოგადი მონიტორინგის ვალდებულებას, რასაც მკაცრად კრძალავს ელექტრონული კომერციის დირექტივა და DSA. ვიდეოგაზიარების პლატფორმებთან მიმართებით AVMSD-ში შემოთავაზებული ღონისძიებათა სია, რომელიც შეტანილია კანონშიც, არ შეიცავს შინაარსის გავრცელების პრევენციაზე მიმართულ რაიმე დებულებას. 45⁽⁴⁾ მუხლის პირველ პუნქტში ფრაზა „რათა თავიდან აიცილოს...“ უნდა შეიცვალოს ფრაზით „რათა საზოგადოება დაიცვას...“

მეორეც, AVMSD ზღუდავს იმ შესაძლო ზიანთა ჩამონათვალს, რომელთაგანაც უნდა დაიცვან ვიდეოგაზიარების პლატფორმებმა საკუთარი მომხმარებლები, მუხლი 45⁽⁴⁾ კი მნიშვნელოვნად სცდება ამ ჩამონათვალს, რამაც შეიძლება სერიოზული გავლენა იქონიოს გამოხატვის თავისუფლებაზე. AVMSD-ის 28(b) მუხლი მოითხოვს ზომების გატარებას

„არასრულწლოვანთა დასაცავად პროგრამების, მომხმარებელთა მიერ გენერირებული ვიდეოებისა და აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციებისგან, რომლებმაც შეიძლება შეაფერხოს მათი ფიზიკური, ფსიქიკური ან მორალური განვითარება“. ეს აუდიოვიზუალური მედიამომსახურებისადმი წაყენებულ მოთხოვნათა ანალოგიურია და მიუთითებს კიდევაც დებულებებზე, რომლებიც მასზე ვრცელდება. ზომები, რომლებიც შეიძლება განხორციელდეს, მრავალფეროვანია და უმეტესობა არ ითვალისწინებს გავრცელების პრევენციას (მაგ: ასაკობრივი შეზღუდვა, მშობლის კონტროლი). 45⁽⁴⁾ (ა) მუხლის ფორმულირება საკმარისი იქნება AVMSD-ის მოთხოვნათა შესასრულებლად, თუ წინა წინადადება შეიცვლება ისე, როგორც რეკომენდებულია ზემოთ.

AVMSD-ის 28(b) მუხლი ასევე მოითხოვს, გატარდეს ზომები „საზოგადოების დასაცავად პროგრამების, მომხმარებელთა მიერ გენერირებული ვიდეოებისა და აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციებისგან, რომლებიც შეიცავს ძალადობის ან სიძულვილის წაქეზებას“. ძალადობის ან სიძულვილის წაქეზება არის გამოხატვა, რომელზეც არ ვრცელდება დაცვა UDHR-ისა და ICCPR-ის შესაბამისად, და ეს არ არის იგივე, რაც დისკრიმინაციის ხელშეწყობა. **დაცული კატეგორიების ვრცელი ჩამონათვალი კანონში მისასაღმებელია, თუმცა 45⁽⁴⁾(ბ) მუხლი უნდა გადაისინჯოს და მიუთითებდეს მხოლოდ ძალადობის ან სიძულვილის წაქეზებაზე ამ კატეგორიებთან მიმართებით და არა დისკრიმინაციაზე.**

AVMSD-ის 28(b) მუხლთან შესაბამისობისთვის, საკმარისია, საქართველოს კანონმა მოითხოვს ფართო საზოგადოების დაცვა ვიდეოგაზიარების პლატფორმების მიერ უკანონო შინაარსის გავრცელებისგან, სამ კონკრეტულ სფეროში. მათ უნდა დაიცვან შინაარსისგან, რომელიც დანაშაულია და ეხება *ტერორიზმს, ბავშვთა სექსუალურ ექსპლუატაციას და რასიზმს ან ქსენოფობიას*. უკანონო შინაარსის ამ სამ ფორმასთან მიმართებით AVMSD-სა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობისთვის, რეკომენდებულია, მუხლი 45⁽⁴⁾(გ) შეიცვალოს და, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსზე ზოგადი მითითების ნაცვლად, შეიცავდეს შემდეგ კონკრეტულ მითითებას: „შინაარსი, რომლის გავრცელება სისხლის სამართლის დანაშაულია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მიხედვით და რომელიც უკავშირდება ტერორიზმს, ბავშვთა სექსუალურ ექსპლუატაციასა და რასიზმს ან ქსენოფობიას“. თუ ქართველი კანონმდებლები გადაწყვეტენ DSA-ის განხორციელებას, საჭირო იქნება ისეთი კანონმდებლობის შემუშავება, რომელიც უფრო ზოგადად ვრცელდება უკანონო შინაარსზე. თუმცა, ეს უნდა გაკეთდეს ჰორიზონტალური კანონმდებლობით, რომელიც ეხება ციფრული სერვისების უფრო ფართო ჯგუფს და მოიცავს DSA-ში არსებულ გამონაკლისებსა თუ სხვა დებულებებს, მიმართულს გამოხატვისა და ინოვაციების დაცვაზე.

მუხლი 45⁽⁵⁾

ახალი 45⁽⁵⁾ მუხლი ასევე პრობლემურია ორი მნიშვნელოვანი თვალსაზრისით: უპირველეს ყოვლისა, როგორც ჩანს, იგი ცდილობს, ერთმანეთისგან განასხვავოს კომერციული კომუნიკაციები, „რომელთა გაყიდვას, მარკეტინგსა ან ორგანიზებას ახორციელებენ“ ერთ შემთხვევაში თავად ვიდეოგაზიარების პლატფორმები და მეორე შემთხვევაში -

პლატფორმის მომხმარებლები. თუმცა, 45⁽⁵⁾.2 მუხლის ფორმულირება არ ასახავს AVMSD-ში წარმოდგენილ განსხვავებას. თუ ეს არ არის თარგმანის პრობლემა, პუნქტი ვიდეოგაზიარების პლატფორმას არასწორად აკისრებს ხარისხობრივ სტანდარტებთან შესაბამისობის ტვირთს იმ კომერციული კომუნიკაციისთვის, რომელსაც თვითონ არ ყიდის, არეკლამებს ან აორგანიზებს. ზემოხსენებული AVMSD-ის მიდგომის შესაბამისად ელემენტთან შესაბამისობისთვის, საჭიროა შემდეგი ფორმულირება: „ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების მიმწოდებელი ვალდებულია, გაატაროს ამ კანონით განსაზღვრული ზომები, რათა დაცული იყოს ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნები იმ აუდიოვიზუალურ კომერციულ კომუნიკაციასთან დაკავშირებით, რომლის მარკეტინგს, გაყიდვას და ორგანიზებას იგი არ ახორციელებს“. კომერციული კომუნიკაცია უნდა შეესაბამებოდეს სტანდარტებს, და არა ვიდეოგაზიარების პლატფორმა, რომელიც, ნაცვლად ამისა, პასუხისმგებელია ზომების გატარებაზე.

გარდა ამისა, 45⁽⁵⁾.3 მუხლში კომერციული კომუნიკაციის სტანდარტთა ჩამონათვალის მითითება ზედმეტია, რადგან ისინი არ განსხვავდება კანონით გათვალისწინებულ სხვა მომსახურებაზე გავრცელებული სტანდარტებისგან. AVMSD-ის 9.1 მუხლში მოცემული ხარისხობრივი სტანდარტები, რომლებიც, როგორც ჩანს, აქ პირდაპირ არის გადმოტანილი, ვრცელდება დირექტივით დაფარულ ყველა მომსახურებაზე და, შესაბამისობის მიზნებისთვის, უნდა გავრცელდეს საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ ყველა მომსახურებაზე (დაწვრილებით ამის შესახებ იხ. VIII თავი). AVMSD-ის მიზნებთან შესაბამისობისთვის, ასევე, რეკლამით დაფინანსებულ მომსახურებათა „თანაბარი სათამაშო პირობების“ (“level playing field”) შესაქმნელად, მე-3 პუნქტი უბრალოდ უნდა მიუთითებდეს მაუწყებლობის შესახებ კანონის იმ დებულებებზე, რომლებიც შეეხება კომერციული კომუნიკაციის სტანდარტებს, და რეკლამის შესახებ კანონზე.

მუხლი 45⁽⁶⁾

ახალი 45⁽⁶⁾ მუხლის პირველ წინადადებაში გამოტოვებულია რამდენიმე მნიშვნელოვანი ელემენტი. კერძოდ, ის უნდა შეიცავდეს სიტყვას „შესაბამისი“, რადგან ყველა ღონისძიება არ იქნება შესაბამისი ვიდეოგაზიარების ყველა პლატფორმისთვის. ეს ფრაზა ასახულია AVMSD-ის 28b(3) მუხლში. დირექტივაში ჩამოთვლილი ერთ-ერთი ღონისძიება, რომელიც მნიშვნელოვანია არასრულწლოვანთა დასაცავად, გამოტოვებულია. კერძოდ, იგულისხმება „მარტივად გამოსაყენებელი სისტემების დანერგვა, რომლებიც ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა მომხმარებლებს მისცემს შინაარსის შეფასების საშუალებას“, იქნება ეს პროგრამებთან, თუ მომხმარებლის მიერ გენერირებულ შინაარსთან მიმართებაში. ასევე, (გ) პუნქტში მითითებული ღონისძიების ფორმულირება უნდა ჩანაცვლდეს კონკრეტული მითითებით 45⁽⁴⁾ მუხლზე, როგორც შინაარსთან დაკავშირებული პრობლემის საფუძველი. ინგლისურ ენაზე თარგმნილი ფრაზები ასევე დამაბნეველია, რადგან ბოლოში დამატებულია „ან შეაფასონ მასალა“. საჭიროა ორიგინალ ენაზე შესრულებული ტექსტის შემოწმება იმაში დასარწმუნებლად, რომ შეესაბამება AVMSD-ის 28b(3d) მუხლს.

მუხლი 45⁽⁷⁾

ახალი 45⁽⁷⁾ მუხლის დებულებათა მიზანია პროპორციულობის პრინციპის დამკვიდრება ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა მიერ გასატარებელ ზომებსა და კომისიის საზედამხედველო როლთან მიმართებით. **საჭიროა ერთი მცირედი, მაგრამ მნიშვნელოვანი ცვლილება მე-2 პუნქტში**, რადგან ის არ შეესაბამება AVMSD-ს: კერძოდ, ნაკლებსავარაუდოა, პრაქტიკაში შესაძლებელი იყოს ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა მიერ „გასატარებელი ზომების პირობებისა და მოცულობის“ დადგენა კომისიის მიერ. ეს წინადადება უნდა შეიცვალოს შემდეგნაირად: **„გატარებული ზომების მიზანშეწონილობას ... აფასებს...“**. კომისიის როლია, *პოსტ ფაქტუმ* შეაფასოს, თუ რამდენად შეესაბამება ზომები 45⁽⁴⁾ მუხლით განსაზღვრული პოლიტიკის მიზნების მიღწევას, ასევე, უზრუნველყოს პლატფორმის პროვაიდერთა ანგარიშვალდებულება. პრაქტიკაში ეს მოიცავს უკუკავშირის ციკლს (რომლის მიზანია სწავლა და მუდმივი გაუმჯობესება), და არა დარღვევებისა და ჯარიმების სისტემას.

3.7. თავი V

კომენტარები არ არის.

3.8. თავი VI

მუხლი 51

მაუწყებლობის შესახებ კანონის 51-ე მუხლი გადაიხედა და ამჟამად უფრო მეტად შეესაბამება ევროპული წარმოების პროდუქციასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს, ასახულს როგორც AVMSD-ში, ასევე ევროპულ კონვენციაში ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ. თუმცა, ამ მუხლში გამოტოვებულია მნიშვნელოვანი სიტყვა „უმეტესი ნაწილი“. ახალ 51 მუხლში ნათქვამია: „მაუწყებელი ვალდებულია, სადაც ეს შესაძლებელია, უზრუნველყოს სატელევიზიო დროის (ახალი ამბების პროგრამების, სპორტული მოვლენებისა და თამაშების, რეკლამის, ტელეტექსტისა და ტელეშოპინგისათვის გამოყოფილი დროის გამოკლებით) ნაწილის ევროპული წარმოების პროდუქციისათვის გამოყოფა“, მაგრამ არ არის დაკონკრეტებული გამოსაყოფი ნაწილის მოცულობა. **მუხლი უნდა გადაიხედოს და მასში მიეთითოს „სატელევიზიო დროის უმეტესი ნაწილი“**, რათა ის შეესაბამებოდეს დირექტივასა და კონვენციას.

მუხლი 51⁽²⁾

ახალი 51⁽²⁾ მუხლი ადგენს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების დაკმაყოფილებაზე მიმართულ ვალდებულებებს. მისი განზრახვა მისასაღმებელია და შეესაბამება AVMSD-ის მე-7 მუხლის მიზანს, თუმცა პრობლემატური საკითხია ის, თუ როგორ ადგენს აღნიშნული მუხლი სუბიექტებს, რომლებზეც იგი ვრცელდება. კერძოდ, 51⁽²⁾ მუხლში დასახელებულია „აუდიოვიზუალური მედიამომსახურების მიმწოდებელი და მაუწყებლობის ტრანზიტზე ავტორიზებული პირი“, ხოლო AVMSD ამ ვალდებულებებს აკისრებს „მედიამომსახურების პროვაიდერებს“. ვინაიდან ვიდეოგაზიარების პლატფორმები უნდა იყოს ავტორიზებული (ამ თავისთავად პრობლემურ საკითხზე უკვე ვისაუბრეთ ზემოთ, VSP-ის ნაწილში), ხოლო მაუწყებლობა მოიცავს რადიოსაც, ეს

დამაბნეველია. რეკომენდებულია, მუხლი 51⁽²⁾ გადაიხედოს და მიუთითებდეს მხოლოდ „აუდიოვიზუალური მედია მომსახურების მიმწოდებლებზე“. თუ პოლიტიკის შემქმნელებს სურთ, რომ რადიოც უფრო ხელმისაწვდომი გახდეს, შეიძლება მიეთითოს მხოლოდ „მედია მომსახურების მიმწოდებლები“. ორივე ვარიანტი შეესაბამება AVMSD-ს და უფრო მკაფიოა. მნიშვნელოვანია, ეს დებულება იყოს ნათელი და არ გავრცელდეს მომსახურებებზე, რომლებსაც არ ეხებათ სარედაქციო კონტროლი.

მუხლი 52 და 52⁽¹⁾

მუხლი 52 გადაიხედა და დაემატა მუხლი 52⁽¹⁾, სადაც უარყოფის უფლება ჩანაცვლდა პასუხის უფლებით. მას პირდაპირ არეგულირებს კომუნიკაციების კომისია, და არა „თვითრეგულირების“ მექანიზმი, როგორც მანამდე იყო გათვალისწინებული.

ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია, საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ და ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია არ ითვალისწინებენ პასუხის უფლებას ან შესწორების მოთხოვნის უფლებას. შედეგად, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის ისტორია ლიმიტირებული და ზოგან წინააღმდეგობრივია, არ იძლევა დასკვნების გაკეთების შესაძლებლობას, თუმცა პრეცედენტული სამართლით განმტკიცებულია სარედაქციო თავისუფლების პრინციპი.¹⁷ ზოგიერთ ევროპულ სახელმწიფოში საკანონმდებლო დონეზე მოქმედებს პასუხის უფლება ან შესწორების მოთხოვნის უფლება, ხოლო ზოგიერთში კი პასუხის უფლება ექვემდებარება თვითრეგულირებას. ევროპის საბჭოს აქვს მკაფიო წარმოდგენა და რეკომენდაციები ამ უფლების განხორციელებაზე, რაც ქმნის საფუძველს AVMSD-ის შესაბამისი დებულებებისთვის, ასევე, სხვადასხვა ქვეყანაში პასუხის უფლების რეგულირებისთვის.

ევროპის საბჭოს პოზიცია პასუხის უფლების შესახებ უკავშირდება 1974 წლის ივლისის (74)26 რეზოლუციას. მისი ძირითადი ელემენტებია: აღნიშნული უფლება ეხება პირის „ღირსების, პატივისა და რეპუტაციის“ ხელყოფას; ამ უფლების გამოყენება შეიძლება „პირის შესახებ იმ არასწორ ფაქტებზე“ საპასუხოდ, „რომელთა შესწორების გამართლებული ინტერესი აქვს ამ პირს“.¹⁸ (74)26 რეზოლუცია **პასუხის უფლებას ანიჭებს როგორც ფიზიკურ, ისე იურიდიულ პირებს**. რეზოლუციის თანახმად, **დაცვის საშუალებას შესაძლოა ჰქონდეს სხვადასხვა ფორმა**, სამართლებრივი (კანონით გათვალისწინებული) იქნება ეს, თუ სხვაგვარი (მაგ: პრესის საბჭოში წარდგენილი საჩივარი). რეზოლუციის დანართში წარმოდგენილია მინიმალური წესები, რომლებიც ვრცელდება ყველა მედიასაშუალებაზე და ეხება პასუხის გამოქვეყნების ვადებს, ასევე, თუ რა მნიშვნელობა ენიჭება პასუხს, საზოგადოებრივ ინტერესთან დაკავშირებულ გამონაკლისებსა და წარმოდგენილი ინფორმაციის სიზუსტეს. რეზოლუციის თანახმად, შესაძლებელია დავების წარდგენა ტრიბუნალში, რომელსაც აქვს უფლებამოსილება, მედიასაშუალებას დაავალოს პასუხის გამოქვეყნება საჩივრის დაკმაყოფილების შემთხვევაში.

¹⁷ ამ წინააღმდეგობრივი ისტორიის შესახებ იხ: O’Fathaigh, R. (2012) „The Recognition of a Right of Reply under the European Convention“, Journal of Media Law, 4:2, 322-332; O’Fathaigh, R. (2018) „[Eker v. Turkey](#): The Right of Reply Under the European Convention European Human Rights Cases“, 2018, Issue 1

¹⁸ მინისტრთა კომიტეტის [რეზოლუცია \(74\)26](#) პასუხის უფლების შესახებ - პირის პოზიცია პრესის მიმართ, მუხლი 1, პუნქტი 1.

2004 წელს მინისტრთა კომიტეტმა მიიღო რეკომენდაცია, რომლის მიზანიც იყო 1974 წლის რეზოლუციის განახლება მედიაინდუსტრიაში მიმდინარე ტექნოლოგიურ ცვლილებათა პასუხად. რეკომენდაცია (2004)16[1]¹⁹ ძირითადად იხსენებდა და იმეორებდა 1974 წლის რეზოლუციას, მათ შორის, პირის გაგებას, ასევე, მოთხოვნებს ტრიბუნალსა ან სხვა ორგანოში საჩივრის წარდგენასთან დაკავშირებით. ამასთან, დოკუმენტი მიუთითებდა, რომ პასუხის უფლება ხელმისაწვდომი უნდა იყოს პირის ეროვნების ან საცხოვრებელი ადგილის მიუხედავად და აფართოებდა იმ მედიასაშუალებათა ჩამონათვალს, რომლებზეც იგი ვრცელდება. რეკომენდაცია ზრდიდა იმ გამონაკლისთა სიასაც, რომლებიც შესაძლოა იყოს უარის თქმის საფუძველი, და შეიცავდა დებულებას, რომლის თანახმადაც „პასუხის უფლების ეფექტიანად განხორციელებისთვის“ მედიასაშუალებებმა ხელმისაწვდომი უნდა გახადონ საკონტაქტო პირის მონაცემები, ხოლო სახელმწიფოებმა დაადგინონ ვადები არქივის სავალდებულო წარმოებისთვის.

ევროპის საბჭოს პოზიცია ასევე ასახულია კონვენციაში ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ (ECTT), რომელიც 1989 წლით თარიღდება. მისი მე-8 მუხლის თანახმად, სახელმწიფოებმა უნდა უზრუნველყონ პასუხის უფლება ან „სხვა შესაფერისი სამართლებრივი თუ ადმინისტრაციული დაცვის საშუალებები“ არასწორი ფაქტების ან ინფორმაციის შესასწორებლად.²⁰ AVMSD, რომელმაც ჩაანაცვლა საზღვრების გარეშე ტელევიზიის დირექტივა, მიუთითებს, რომ „ნებისმიერ ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს, ეროვნების მიუხედავად, ვისი ლეგიტიმური ინტერესები, კერძოდ, რეპუტაცია და სახელიც დაზიანდა სატელევიზიო პროგრამაში არასწორი ფაქტების მტკიცების შედეგად, უნდა ჰქონდეს პასუხის, ან დაცვის შესაფერისი საშუალების გამოყენების უფლება.“ აღნიშნული დებულება ავლენს იმ გადამწყვეტ კავშირს, რომელიც არსებობს პასუხის უფლებასა და არასწორი ფაქტების მტკიცებას შორის. იგი კონკრეტულად მიუთითებს რეპუტაციულ ზიანზე, როგორც პასუხის გაცემის მოთხოვნის საფუძველზე.

ECTT თანახმად, პასუხის უფლების მაგივრად შესაძლებელია არსებობდეს „დაცვის ეკვივალენტური საშუალებები“. ამ მხრივ სახელმწიფოებს სხვადასხვა შესაძლებლობა ეძლევათ პასუხის უფლების ან მისი ეკვივალენტური უფლების განსახორციელებლად. . ევროპის საბჭოს 2004 წლის რეკომენდაციის პრეამბულაში ცალსახად აღნიშნულია, რომ „პასუხის უფლების უზრუნველყოფა შესაძლებელია არა მხოლოდ კანონმდებლობით, არამედ თანარეგულირების ან თვითრეგულირების ზომებითაც.“²¹ ამავე რეკომენდაციის თანახმად, დავები უნდა განიხილოს „ტრიბუნალმა ან სხვა ორგანომ, რომელსაც მინიჭებული აქვს უფლებამოსილება, [მედია საშუალებას] დაავალოს პასუხის გამოქვეყნება“²², ხოლო განმარტებითი მემორანდუმის თანახმად, „ტრიბუნალი ან სხვა ორგანო“ შეიძლება იყოს „საერთო სასამართლო, დამოუკიდებელი მარეგულირებელი ორგანო, ან თვითრეგულირების ორგანო, რომლის წევრებიც თანხმდებიან, რომ დაემორჩილებიან მის გადაწყვეტილებებს.“²³ შესაბამისად, ევროპის საბჭოს სტანდარტები ითხოვს დაცვის ეფექტიან საშუალებებს ნებისმიერი პირისთვის, რომელსაც უარი ეთქვა

¹⁹ მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია [Rec\(2004\)16\[1\]](#) წევრი სახელმწიფოებისთვის ახალ მედიაგარემოში პასუხის უფლების შესახებ.

²⁰ ევროპული კონვენცია ტრანსსასაზღვრო ტელევიზიის შესახებ (1989), მუხლი 8, და კონვენციის განმარტებითი ანგარიში.

²¹ რეკომენდაცია Rec(2004) 16[1], პრეამბულა, შენიშვნა 3.

²² რეკომენდაცია Rec(2004)16[1], მე-8 პუნქტი, შენიშვნა 3.

²³ CM(2004)206 რეკომენდაციის პროექტის განმარტებითი მემორანდუმი, პუნქტი 33, 2004 წლის 17 ნოემბერი.

პასუხის გაცემის მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე, ასევე, ისეთ ორგანოში გასაჩივრების შესაძლებლობას, რომელსაც შეუძლია, მედიასაშუალებას დაავალოს მოთხოვნის შესრულება, თუკი მას ლეგიტიმურად მიიჩნევს. ამავდროულად, ამ სტანდარტების დაკმაყოფილება შესაძლებელია სხვადასხვა მექანიზმით.

მედიის თავისუფლებაზე ეუთოს წარმომადგენელთა მიერ შემუშავებული ექსპერტული დოკუმენტების თანახმად, რეკომენდებულია, პასუხის უფლება შემოიფარგლებოდეს უზუსტობათა შესწორებით და დაექვემდებაროს თვითრეგულირების ორგანოს.²⁴ ევროკავშირის სამართლის, კერძოდ, AVMSD-ის კონტექსტში, სახელმწიფოებსაც ენიჭებათ მოქნილობა პასუხის უფლების განხორციელების პირობებსა და გამოყენებულ პროცედურასთან მიმართებით. დირექტივა არ აწესებს რაიმე სისტემას. 28-ე მუხლის თანახმად, წევრმა სახელმწიფოებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ:

- პასუხის უფლების ან დაცვის ეკვივალენტური საშუალების განხორციელებას არ აბრკოლებდეს არაგონივრული პირობები, ხოლო პასუხები გამოქვეყნდეს გონივრულ ვადაში;
- პასუხის უფლება და მისი განხორციელების სისტემა გავრცელდეს ყველა მაუწყებელზე;
- ნებისმიერი პროცედურით დადგინდეს იმგვარი ვადები, რომ პირებს სხვა წევრი სახელმწიფოებიდან შეეძლოთ ამ უფლების განხორციელება;
- პასუხის უფლებასა ან დაცვის ეკვივალენტურ საშუალებებთან დაკავშირებული დავების განხილვის პროცედურები დაექვემდებაროს გადახედვას სასამართლოს მიერ.

ეს ჩამონათვალი შეიძლება ჩაითვალოს მინიმალურ კრიტერიუმებად და დაკმაყოფილდეს ნებისმიერი სისტემის ფარგლებში, იქნება ეს თვითრეგულირების ან თანარეგულირების სისტემა, თუ მარეგულირებელი ორგანოს კომპეტენცია. დირექტივა არ ადგენს მოთხოვნას, რომ ეროვნული მარეგულირებელი ორგანო უნდა იყოს პასუხისმგებელი. დირექტივა იძლევა თვითრეგულირების ან თანარეგულირების გამოყენების ზოგად რეკომენდაციას 4(a) მუხლში.

ამრიგად, მაუწყებლობის შესახებ საქართველოს კანონის აქამდე (ბოლო, 2022 წლის 22 დეკემბრის ცვლილებებამდე) არსებულ რედაქციაში გათვალისწინებული უარყოფის მოთხოვნის უფლება (მუხლი 52, პუნქტები 2, 3 და 4) შეესაბამებოდა როგორც ევროპის საბჭოს სტანდარტებს, ისე AVMSD-ს. აღნიშნული დებულება აკმაყოფილებდა საბაზისო მოთხოვნებს, თუმცა იმისათვის, რომ უფრო დაზუსტდეს და უკეთ აისახოს AVMSD-ითა და ევროპის საბჭოს 2004 წლის რეკომენდაციით გათვალისწინებული მოთხოვნები, რეკომენდებულია, აღდგეს 52-ე მუხლის პირვანდელი ფორმულირება შემდეგი ცვლილებებით:

²⁴ მაგალითად, იხ: [Legal Review](#) of the Right of Reply as Prescribed by the Statute on Periodic Press and News Agencies of Slovakia (2019 წლის მარტი) [Legal analysis](#) of the draft law on mass media of the Republic of Uzbekistan (2021 წლის ნოემბერი); და რეაქციები პასუხის უფლების შესახებ შემოთავაზებულ დებულებებზე: „[Latest amendments to Slovakia's](#) draft Press Act an improvement but still fall short, says OSCE media freedom representative“ (2008 წლის მარტი)

1. 52.2 მუხლში „დაინტერესებული პირის“ შემდეგ დაემატოს: „რომლის კანონიერი ინტერესები, კერძოდ, რეპუტაცია და სახელი, შეილახა არასწორი ფაქტების გადაცემით“;
2. მე-3 პუნქტში „არ არსებობს“ ჩანაცვლდეს ფრაზით „შესაძლოა უარი ეთქვას“ და უარის საფუძვლებს დაემატოს (ზ) ქვეპუნქტი: „შესწორება ან უარყოფა მოიცავს დასჯად ქმედებას, მაუწყებელს აკისრებს სამოქალაქო სამართლის პასუხისმგებლობას, ან არღვევს საზოგადოებრივი წესიერების სტანდარტებს“;
3. დაემატოს მე-5 პუნქტი, რომლის თანახმადაც „აზრების და იდეების გავრცელება რჩება 2, 3 და 4 პუნქტებით გათვალისწინებულ დებულებათა მიღმა.“

აქამდე მოქმედ კანონში 52-ე მუხლი, მდებარეობიდან გამომდინარე, აღსრულების მიზნებისთვის ხვდებოდა თვითრეგულირების სისტემის მოქმედების ქვეშ.²⁵ ეს შეესაბამება AVMSD-სა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს, თუ სისტემას შეუძლია, დავების შემთხვევაში უზრუნველყოს პასუხის გამოქვეყნება და იგი ექვემდებარება სასამართლო ზედამხედველობას. ახალი 52⁽¹⁾ მუხლის ფორმულირება კომუნიკაციების კომისიას პირდაპირ პასუხისმგებლობას ანიჭებს, რაც სტრუქტურული დამოუკიდებლობის შესახებ ზემოთ მითითებული პრობლემის გათვალისწინებით (შერჩევის პროცესი, ვადების ხანგრძლივობა და ა.შ.), მეტ რისკებს უქმნის გამოხატვის თავისუფლებას.

პასუხის უფლება ყოველთვის სადავო საკითხია, გამოხატვის თავისუფლების პერსპექტივიდან გამომდინარე. ის შესაძლოა მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი იყოს, რომლითაც ფიზიკური და იურიდიული პირები შეძლებენ თავდაცვას დამაზიანებელი სიცრუისგან. ამავე დროს, წინა გამოცდილებაზე დაყრდნობით, ნათელია, რომ შეიძლება ეს უფლება ადვილად გამოიყენონ ბოროტად ძალაუფლების მქონე პოლიტიკურმა და ბიზნეს ელიტებმა.²⁶ სხვა ქვეყნებში ბოროტად გამოყენების ძირეული მიზეზი უკავშირდება პასუხის უფლების ზედმეტად ფართო გაგებას, რომელიც მოიცავს აზრსა და ინტერპრეტაციას, სიზუსტის მოთხოვნის გარეშე. შესაბამისად, უაღრესად მნიშვნელოვანია, პასუხის უფლება ვიწროდ განისაზღვროს უზუსტობებთან მიმართებით, ზემოაღნიშნულ სტანდარტთა შესაბამისად, ხოლო მისი განხორციელება, ძირითადად, დარჩეს მათ ხელში, ვისაც ეკისრება სარედაქციო პასუხისმგებლობა; დავების შემთხვევაში, ხელმისაწვდომი უნდა იყოს გასაჩივრების ეფექტიანი საშუალება. ამ უფლების მიზანია საზიანო უზუსტობათა გამოსწორება და სწრაფი და მკაფიო პროცედურის არსებობა. უფრო სისტემატურ ან ბოროტი განზრახვით გავრცელებულ სიცრუეებს პასუხი უნდა გასცენ სასამართლოებმა, ცილისწამების მარეგულირებელი კანონის შესაბამისად.

მუხლი 55

55-ე მუხლი გარკვეულ ვალდებულებებს აკისრებს „საერთო მაუწყებლებს“, თუმცა ეს ცნება არ არის განსაზღვრული მაუწყებლობის შესახებ კანონით. უნდა განისაზღვროს ტერმინი „საერთო მაუწყებელი“, ან მის ნაცვლად გამოიყენებოდეს უკვე განსაზღვრული ტერმინები.

მუხლი 55⁽²⁾

²⁵ 59¹ მუხლით გათვალისწინებულ დარღვევაზე რეაგირების ზომების მიხედვით.

²⁶ სლოვაკეთი და სლოვენია ამის ნათელი მაგალითია. იხ. მედიის თავისუფლების საკითხებზე ეუთოს წარმომადგენლის ინტერვენციები სლოვაკეთსა და სლოვენასთან მიმართებით, [Milosaljevič, M. \(2012\) The Right of Reply and Correction: The Slovenia Experience.](#)

მუხლი 55⁽²⁾ კრძალავს სიძულვილის ენისა და ტერორიზმისკენ მოწოდებას.

არაერთმა დაინტერესებულმა მხარემ, რომელიც მონაწილეობდა ექსპერტული მოსაზრების მოსამზადებლად ჩატარებულ ინტერვიუებში, დაადასტურა, რომ ტერმინი „სიძულვილის ენა“ საქართველოში ფართოდ გამოიყენება კრიტიკული და/ან შეურაცხმყოფელი კომენტარების აღსანიშნავად და მისი მნიშვნელობა არ შემოიფარგლება იმ მკაცრი განმარტებით, რომელსაც ადგენს AVMSD. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის თანახმად, ნათელია, რომ კრიტიკული კომენტარები და საკამათო შეხედულებების გამომხატველი განცხადებები, როგორც ასეთი, არ არის სიძულვილის ენა.²⁷ ამას მხარს უჭერს ევროპის საბჭოს ბოლოდროინდელი რეკომენდაცია სიძულვილის ენის შესახებ, რომლის თანახმადაც „გამოხატვის თავისუფლება ვრცელდება არა მხოლოდ იმ ინფორმაციასა და იდეებზე, რომლებიც მისაღებია სხვებისთვის, არ არის შეურაცხმყოფელი, ან უვნებელია, არამედ ისეთზეც [ინფორმაციასა და იდეებზე], რომლებიც შეურაცხმყოფელი, შოკისმომგვრელი და შემაწუხებელია სახელმწიფოსთვის, ან საზოგადოების ნებისმიერი ჯგუფისთვის.“²⁸

ამასთან, განმარტება მიუთითებს სიძულვილის შემცველ განცხადებებზე, რომლებიც ეფუძნება ტიპურად მოწყვლად ჯგუფებთან დაკავშირებულ ნიშან-თვისებებს. შესაბამისად, მაგალითად, მუქარის შემცველი განცხადება, რომელიც არ ეფუძნება უმცირესობის ჯგუფის წევრობას ან ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტიით (შემდგომში, „ქარტია“) გათვალისწინებულ პიროვნულ მახასიათებლებს, არ არის სიძულვილის ენა.²⁹ ასეთი განცხადება შესაძლოა არღვევდეს კანონის ან ქვეყის კოდექსის სხვა მუხლს, თუმცა არ უნდა ჩაითვალოს სიძულვილის ენად.

კანონპროექტის 55 ⁽²⁾.1 მუხლი ასახავს AVMSD-ის 6.1 მუხლის ფორმულირებას და მასში წარმოდგენილია ქარტიის 21-ე მუხლით გათვალისწინებული დაცული მახასიათებლები. ამავდროულად, იგი ითვალისწინებს გამონაკლისს სიძულვილის ენის აკრძალვასთან მიმართებით, კერძოდ: „როდესაც ეს აუცილებელია პროგრამის შინაარსიდან გამომდინარე“. ეს ფრაზა ბუნდოვანია და არ ქმნის გარანტიას, რომ, ECtHR-ის პრეცედენტული სამართლის მოთხოვნათა შესაბამისად, გამონაკლისები მხოლოდ იშვიათ შემთხვევებში დაიშვება (მაგ: დოკუმენტურ პროგრამებში, რომლებიც შეეხება ექსტრემისტულ ჯგუფებს და შეიძლება ამართლებდეს სიძულვილის ენის შემცველი ჩანაწერის გამოყენებას).³⁰ ამასთან, გამონაკლისებთან დაკავშირებული დებულებები უნდა ადგენდეს მოთხოვნას, რომ პროგრამის განზრახვა იყოს მკაფიო - სიძულვილის ენის გაშუქება და არა გავრცელება.

კანონპროექტის აღნიშნული ფორმულირება უნდა შეიცვალოს, რათა ცხადი გახდეს შემდეგი შინაარსი: „...გარდა **გამონაკლისი შემთხვევებისა**, როდესაც ეს აუცილებელია პროგრამის **კონტექსტიდან** გამომდინარე და განზრახული არ არის სიძულვილის ენის **გავრცელება**.“ სხვა არცერთ გარემოებაში არ აქვს გამართლება სიძულვილის ენას.

²⁷ მაგალითად, იხ. [Gündüz v. Turkey](#)

²⁸ იხ. სიძულვილის ენასთან ბრძოლის შესახებ CM/Rec(2022)161 რეკომენდაციის პრეამბულა .

²⁹ ევროკავშირის ფუნდამენტურ უფლებათა ქარტია, მუხლი 21. **დისკრიმინაციის აკრძალვა** – კრძალავს დისკრიმინაციას სქესის, რასის, კანის ფერის, ეთნიკური ან სოციალური წარმომავლობის, გენეტიკური მახასიათებლების, ენის, რელიგიის ან სხვა რწმენის, პოლიტიკური შეხედულების, ეროვნული უმცირესობის ჯგუფის წევრობის, საკუთრების, დაბადების, შეზღუდული შესაძლებლობის, ასაკის ან სექსუალური ორიენტაციის ნიშნით.

³⁰ მაგალითად, იხ: [Jersild v Denmark](#)

AVMSD-ის თანახმად, წევრმა სახელმწიფოებმა „სათანადო საშუალებებით უნდა უზრუნველყონ“, რომ მაუწყებელი არ ავრცელებდეს სიძულვილის ენას. შესაბამისად, საჭიროა სიძულვილის ენის რეგულირება საკანონმდებლო დონეზე, ან თანარეგულირების გზით. ვინაიდან საქართველოში კომუნიკაციების კომისიას არ ჰქონდა შესაძლებლობა, რომ ზედამხედველობა გაეწია ან შეესწავლა მაუწყებელთა თვითრეგულირების ეფექტიანობა, ვერ ვიტყვით, რომ თვითრეგულირების მექანიზმი „სათანადო საშუალება“ იყო საქართველოს შემთხვევაში.

საქართველოსთვის სიძულვილის ენის რეგულირების ორი შესაძლებლობა არსებობს: (1) რეგულირება კომუნიკაციების კომისიის, როგორც ეროვნული მარეგულირებლის მხრიდან, ან (2) რეგულირება სათანადოდ შექმნილი თვითრეგულირების სისტემის ფარგლებში, რომელიც შეესაბამება AVMSD-ის სტანდარტებს.³¹ აღსანიშნავია, რომ სიძულვილის ენის შემცველი რეკლამა ევროკავშირის თითქმის ყველა წევრ სახელმწიფოში ექცევა თვითრეგულირების ან თანარეგულირების ქვეშ.³² ვინც უნდა აიღოს პასუხისმგებლობა საქართველოში სიძულვილის ენის რეგულირებაზე - კომუნიკაციების კომისია იქნება ეს, თუ ახალი თვითრეგულირების მექანიზმი - საჭიროა ასეთ შემთხვევათა აღრიცხვა და ყოველწლიური ანგარიშების მომზადება.

მაუწყებლობის შესახებ განახლებული კანონის თანახმად, სიძულვილის ენის რეგულირებაზე პასუხისმგებლობას იღებს კომუნიკაციების კომისია, როგორც ეროვნული მარეგულირებელი ორგანო. ინტერვიუს დროს ნათელი იყო, რომ კომუნიკაციების კომისიის წარმომადგენლებს ესმით სიძულვილის ენის ევროპული განმარტება, თუმცა სამოქალაქო ორგანიზაციებისა და მედიასაშუალებების წარმომადგენლებმა, პირველადი დასკვნის მოსამზადებლად გამართული ინტერვიუებისას, წარმოადგინეს კომუნიკაციების კომისიის „მცოცავი განმარტების“ (interpretation creep) მაგალითები, ბოლო წლებში სამაუწყებლო შინაარსის რეგულირების ფარგლების გასაფართოებლად. მათ ასევე ხაზი გაუსვეს კომისიაზე პოლიტიკური ზეწოლის მაღალ რისკს, არსებული პოლიტიკური ლანდშაფტისა და პარლამენტის შემადგენლობის გათვალისწინებით.

ამ გარემოებებში რეკომენდებულია, სიძულვილის ენა დარჩეს თანარეგულირების ობიექტად, გაუმჯობესებული თანარეგულირების მექანიზმის პირობებში. თუკი გადაწყვეტილება მიიღება საკანონმდებლო რეგულირების სასარგებლოდ, საჭირო იქნება ცვლილების შეტანა 55⁽²⁾ მუხლში, რათა ცალსახად მიეთითოს, რომ კრიტიკული და/ან შეურაცხმყოფელი გამოხატუვამები არ მიიჩნევა სიძულვილის ენად.

რომ დავაზუსტოთ, სიძულვილის ენა, აკრძალული AVMSD-ით, გამოხატვის ისეთი კატეგორიაა, რომელიც საერთაშორისო და ევროკავშირის სამართლის მიხედვით, არ სარგებლობს დაცვით და უნდა იკრძალებოდეს შესაბამისი კანონმდებლობით. მართლაც, სიძულვილის ენას განიხილავს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 239⁽¹⁾ მუხლი.

მუხლი 56

მუხლები 56.4 და 56.6 კრძალავს „პორნოგრაფიის, აგრეთვე ადამიანისა და მოქალაქის ღირსებისა და ძირითად უფლებათა შემლახავი ისეთი პროგრამის ან რეკლამის

³¹ AVMSD დირექტივა ადგენს სტანდარტებს თანარეგულირებისთვის, კოდექსთა გამოყენების გზით 4(a) მუხლში.

³² 2014 წლის მონაცემებით, 28 წევრი სახელმწიფოდან 26-ში რეკლამა ექვემდებარება თვითრეგულირებას ან თანარეგულირებას.

განთავსებას, რომელიც შეიცავს უხამსობას“, თუ ეს არ ხდება კოდირებული ფორმით. აქ იკვეთება ორი საკითხი: პირველი, „უხამსობა“ არ არის მითითებული ან განსაზღვრული ქცევის კოდექსში. კოდექსში მოხსენიებულია „უხამსი ქმედება და შეურაცხმყოფელი ლექსიკა“, დათქმით, რომ გაშუქდება ისეთ დროს, როდესაც ბავშვები, სავარაუდოდ, ვერ ნახავენ (იხ. ქცევის კოდექსის პუნქტი 40); მეორეც, კოდექსი არსად განსაზღვრავს ან ახსენებს „ღირსებისა და ძირითადი უფლებების შელახვას“. არსებობს წევრ სახელმწიფოთა ვალდებულება (AVMSD, მუხლი 9), რომ *კომერციული კომუნიკაციები* არ აზიანებდეს ადამიანის ღირსების პატივისცემას. თუმცა, დირექტივა არ ავრცელებს ამ ვალდებულებას პროგრამებზე, ისე, როგორც მაუწყებლობის შესახებ კანონი. აქ საჭიროა კომერციული კომუნიკაციებისა და პროგრამების გამიჯვნა. **მუხლი 56.4 უნდა გადაისინჯოს, რათა აისახოს AVMSD-ში მოცემული პირობები და შეზღუდვები კომერციულ კომუნიკაციებთან მიმართებით, ხოლო ქცევის კოდექსი გადაისინჯოს პროგრამების კუთხით. უნდა აიკრძალოს კომერციული კომუნიკაციები, რომლებიც ლახავს პირის ღირსებას. უხამსი ქმედებისა და შეურაცხმყოფელი ენის შემცველი პროგრამები არ უნდა აიკრძალოს - მათი ჩვენება უნდა დაიშვას მხოლოდ იმ დროს, როდესაც, სავარაუდოდ, ბავშვები ვერ ნახავენ. მხოლოდ პორნოგრაფია უნდა გადაიცეს კოდირებული ფორმით.**

მუხლი 56.5 შეეხება პროგრამების ნიშანდებას და შესაბამისი საეთერო დროის განსაზღვრას, რათა არ შეფერხდეს „მისი [ბავშვის] განვითარება, აგრეთვე ბავშვის დამოუკიდებელ და სოციალური პასუხისმგებლობის მქონე პიროვნებად ჩამოყალიბება“. ეს ფორმულირება უნიკალურია და არ იძლევა ადვილად შეფასების საშუალებას. **სასურველია, შეიცვალოს 56.5 მუხლის ფორმულირება, რათა აისახოს AVMSD-სა და ECTT-ში წარმოდგენილი ფორმულირება – „არასრულწლოვანთა ფიზიკური, ფსიქიკური ან მორალური განვითარება“.**

მუხლი 56⁽¹⁾

56⁽¹⁾ მუხლში მოხსენიებულია „არასრულწლოვნის ფიზიკური, ფსიქოლოგიური, ინტელექტუალური და სულიერი განვითარება ... და სოციალიზაცია“. კანონში არ არის განმარტებული „არასრულწლოვანთა სოციალიზაცია“. ის არ არის გათვალისწინებული ქცევის კოდექსშიც, სადაც მოხსენიებულია „ფიზიკური, ფსიქოლოგიური, ფსიქიკური ან მორალური“ ზიანი. **მუხლი 56⁽¹⁾ უნდა შესწორდეს და, „სულიერის“ ნაცვლად, გამოყენებული იყოს სიტყვა „მორალური“.**

მუხლი 56⁽³⁾

მუხლი 56⁽³⁾, რომელიც კრძალავს არასრულწლოვანთა პერსონალური მონაცემების კომერციული მიზნებით გამოყენებას, მისასაღმებელი დამატებაა, რადგან მისი მეშვეობით, კანონი შეესაბამება AVMSD-ისა და GDPR-ის დებულებებს ამ საკითხში.

მუხლი 57

მუხლი 57 კრძალავს ქვეცნობიერზე ზეგავლენას. მიუხედავად იმისა, რომ AVMSD და ECTT ქვეცნობიერზე ზეგავლენის მეთოდებს კრძალავს მხოლოდ კომერციულ კომუნიკაციასთან

მიმართებით, ასეთი ბლანკეტური აკრძალვა არანაირად არ ეწინააღმდეგება მათ მოთხოვნებს.

მუხლი 58

მუხლი 58 უზრუნველყოფს AVMSD-ის მე-14 და მე-15 მუხლების იმპლემენტაციას, რომლებიც შეეხება ექსკლუზიურ უფლებებსა და მოკლე საინფორმაციო გამოშვებებს. ეს დებულებები შეესაბამება დირექტივასა და ECTT-ის მე-9 მუხლს.

მუხლი 59

მუხლი 59, რომელიც მოითხოვს საინფორმაციო და სოციალური გადაცემების საუკეთესო დროს განთავსებას, მიემართება როგორც „საერთო მაუწყებელს“, ასევე საზოგადოებრივ მედიას. მაუწყებლობის შესახებ კანონი უნდა შეიცავდეს დებულებას, სადაც ტერმინი „საერთო მაუწყებელი“ გადაისინჯება ისე, რომ შეესაბამებოდეს ტექსტის დანარჩენ ნაწილში გამოყენებულ ტერმინოლოგიას („აუდიოვიზუალური მედიამომსახურება“ და „რადიომაუწყებელი“). ეს დებულება ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს, რათა ცხადი იყოს, თუ რომელ მომსახურებებზე ვრცელდება აღნიშნული ვალდებულებები.

3.9. თავი VII

მუხლი 60

მე-60 მუხლი ეხება პირს, რომელსაც სხვასთან აქვს „ურთიერთდამოკიდებულება“. ეს არ არის საერთაშორისოდ აღიარებული იურიდიული ტერმინი. თუ „ურთიერთდამოკიდებული“ სამართლებრივად მკაფიოდ არ არის განმარტებული ქართულ იურისპრუდენციაში, შეზღუდვების დეტალები სრულად უნდა აისახოს.

მუხლი 61

61-ე მუხლი ავტორიზებული პირებისა და ლიცენზიის მფლობელებისგან მოითხოვს, რომ ყოველწლიურად წარუდგინონ კომისიას ვრცელი ინფორმაცია მფლობელობის შესახებ. ეს მოიცავს ინფორმაციას რამდენიმე მედიასაშუალების მფლობელობაზე (cross-media ownership), მათ შორის, ვიდეოგაზიარების პლატფორმებზე, მედიამომსახურებათა მიმწოდებლებზე, პერიოდულ ბეჭდვით გამოცემლებსა და საინფორმაციო სააგენტოებზე. თუმცა, ამ კანონში არ არსებობს დებულებები, რომლებიც შეეხება რაიმე შეზღუდვებს რამდენიმე მედიასაშუალების მფლობელობის კუთხით. არსებობს თუ არა ასეთი შეზღუდვები სხვა აქტებში? თუ სხვა კანონებში არსებობს შეზღუდვები რამდენიმე სახის მედიასაშუალების მფლობელობასთან მიმართებით, ისინი უნდა მიეთითოს მაუწყებლობის შესახებ კანონში.

3.10. თავი VIII

მუხლი 63

63-ე მუხლში შეტანილი ბოლო დამატებებით, მაუწყებლობის შესახებ კანონი უფრო მეტად შეესაბამება AVMSD-ის მე-9 მუხლის წესებს კომერციული კომუნიკაციის შესახებ. 63-ე მუხლში ასევე გათვალისწინებულია AVMSD-ის მე-20 მუხლში ასახული ახალი წესები, რომლებიც შეეხება სარეკლამო რგოლების განთავსებას სამაუწყებლო საბავშვო გადაცემებში. ტელეშოპინგთან მიმართებით, 63-ე მუხლი უკვე შეესაბამებოდა როგორც AVMSD-ს, ასევე ECTT-ს.

თუმცა, როგორც ჩანს, ამ მუხლს აკლია კეთილდღეობასთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი ელემენტი. AVMSD მოითხოვს, რომ კომერციულმა კომუნიკაციამ არ შელახოს ადამიანის ღირსება და არ წაახალისოს ჯანმრთელობის ან უსაფრთხოებისთვის საზიანო ქცევა. **რეკომენდებულია 63-ე მუხლის გადასინჯვა და იმ აკრძალვათა ასახვა, რომელთა მიზანია ღირსების, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისთვის საზიანო რეკლამის აცილება.** მართალია, რეკლამის შესახებ კანონი შეიცავს ჯანდაცვის დებულებებს (მაგ: ალკოჰოლსა და სხვადასხვა ფარმაცევტულ საშუალებასთან დაკავშირებით), თუმცა სასარგებლო იქნებოდა ანალოგიური დებულების მკაფიოდ ჩამოყალიბება მაუწყებლობის შესახებ კანონშიც, რადგან სხვა ხარისხობრივი სტანდარტები უკვე ასახულია მასში.

მუხლი 64

64-ე მუხლში მოცემული რაოდენობრივი ლიმიტები, რომლებიც დაწესებულია ტელევიზიით აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციისთვის, ახლა შეესაბამება AVMSD-ის 23-ე მუხლს.

მუხლები 65 და 66

მაუწყებლობის შესახებ კანონის 65-ე და 66-ე მუხლებში ცვლილებები არ შესულა. ეს მუხლები შეეხება სოციალური რეკლამისა და წინასაარჩევნო რეკლამის წესებს და სცილდება ამ ექსპერტიზის ფარგლებს.

მუხლი 66⁽¹⁾

მაუწყებლობის შესახებ კანონის ამ მუხლში განსაზღვრული წესები, რომლებიც შეეხება მაუწყებელთა დაფინანსებას და პროგრამების მომზადების დაფინანსებას საჯარო/სახელმწიფო ორგანოების მიერ, საინტერესოა. ისინი სცილდება AVMSD-ისა და ECTT-ის ფარგლებს, თუმცა შეესაბამება ევროპულ აქტს მედიის თავისუფლების შესახებ (EMFA), კერძოდ, მისი 24-ე მუხლის მოთხოვნებს, რომელთა მიზანია სამართლიანობისა და გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა სახელმწიფო რეკლამის განაწილებისა და პროგრამირების მხარდაჭერისას. სპონსორობის წესი, ასახული 67.1 მუხლში, ასევე შეიძლება ჩაითვალოს EMFA-ის მიზნების შესაბამისად.

მუხლი 69⁽¹⁾

ახალი 69⁽¹⁾ მუხლი შეიცავს AVMSD-ში ასახულ წესებს პროდუქციის განთავსების შესახებ, ასევე, კონკრეტულ დებულებას, რომელიც კრძალავს საქართველოს რეკლამის კანონით აკრძალული პროდუქტების განთავსებას (სიგარეტი და თამბაქოს სხვა ნაწარმი; ელექტრონულ სიგარეტი ან მისი კონტენერები; რეცეპტით გასაცემი სამედიცინო პროდუქტები). ეს ნიშნავს, რომ პროდუქტების განთავსების წესები ახლა უფრო შეესაბამება AVMSD-ს.

3.11. თავი IX

მუხლი 70

70-ე მუხლი ახლა ისეთი სახით შეიცავს ანგარიშვალდებულების მოთხოვნებს ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისთვის, რომელიც არ შეესაბამება AVMSD-ს. როგორც ზემოთ განიმარტა, ვიდეოგაზიარების პლატფორმებს არ აქვთ სარედაქციო პასუხისმგებლობა, შესაბამისად, ვერ დაეკისრებათ პასუხისმგებლობა მომხმარებლის მიერ გენერირებული ვიდეოების, ან იმ რეკლამების შესაბამისობაზე, რომლებსაც თავად არ ყიდიან. ანგარიშვალდებულებისა და სანქციების მუშაობის კარგი მაგალითია იტალიის მარეგულირებლის, AGCOM-ის მიერ ახლახან სანქციების დაკისრება YouTube-სთვის. ამ შემთხვევაში, სარეკლამო სააგენტო Top Ads Ltd-ს პირდაპირი პასუხისმგებლობა დაეკისრა YouTube-ზე არალეგალური აზარტული თამაშების რეკლამათა მასობრივად გავრცელებისთვის, ხოლო Google/YouTube-ს სანქციები დაუწესდა შესაბამისი ზომების არარსებობის გამო, რადგან Top Ads მისი ერთ-ერთი „გადამოწმებული პარტნიორი“ გახლდათ.³³ ვიდეოგაზიარების პლატფორმები უნდა გამოირიცხოს 70-ე მუხლის მოქმედების ფარგლებიდან, კანონი კი გადაისინჯოს, რათა ცალკე მიდგომა განისაზღვროს ასეთი პლატფორმების მიერ მიღებულ ზომათა მიზანშეწონილობის შესაფასებლად, თანმხლებ სანქციებთან ერთად.

მუხლი 71

71.1 მუხლში ნათქვამია, რომ თუ დარღვევა დადასტურდება, შეიძლება თავდაპირველი სანქცია იყოს გაფრთხილება, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა დარღვევა უკავშირდება არასრულწლოვანთა დაცვას (მათ შორის, განრიგის დარღვევას). ეს არის ბოლო ცვლილება (2022). კანონის წინა ვერსიაში მითითებული იყო, რომ გაფრთხილება იქნება მიცემული.

არაპროპორციული ზომაა არასრულწლოვანთა დაცვის შემთხვევაში გაფრთხილების დაუშვებლობა თავდაპირველი სანქციის სახით, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ დარღვევათა უმეტესობა, სავარაუდოდ, უმნიშვნელოა და შეიძლება, რეალურად, მაუწყებლის კონტროლს მიღმა ექცეოდეს (მაგ: როცა პირდაპირი გადაცემისას სტუმარი ამბობს ბავშვებისთვის შეუფერებელ რამეს). გაუმართლებელია განსხვავებული მოპყრობა არასრულწლოვანთა დაცვასთან დაკავშირებულ დარღვევათა მიმართ. არსებობს კანონით განსაზღვრული ჯარიმების გამკაცრების სისტემა, რომელიც ყველა დარღვევაზე უნდა გავრცელდეს.

კარგი პრაქტიკაა, თუ ყოველთვის დაიწყებთ გაფრთხილებით, ფინანსური სანქცია უნდა დაწესდეს მხოლოდ იმავე დარღვევის გამეორებისას. გამონაკლის შემთხვევებში, მისაღებია, მარეგულირებელ ორგანოს მიენიჭოს გარკვეული დისკრეცია განსაკუთრებით სერიოზული დარღვევისთვის ჯარიმის დასაკისრებლად, თუნდაც პირველი დარღვევა იყოს.

³³ იხ: [EPRA-ის ანგარიში](#) და [ევროპის აუდიოვიზუალური ობსერვატორიის ანგარიში](#).

მუხლი 71.1 უნდა შეიცვალოს ისე, რომ სანქციების დაკისრებამდე, ეროვნულმა მარეგულირებელმა ორგანომ გაფრთხილებები გასცეს 56⁽¹⁾ და 56⁽²⁾ მუხლების დარღვევისთვის. ამიტომ, 71.4 მუხლი ამოსაღებია.

მუხლი 71.6 კომისიას აძლევს მომსახურების ერთი წლით შეჩერების უფლებას, თუ არ აღმოიფხვრება არასრულწლოვანთა დაცვაზე მიმართულ დებულებათა დარღვევა. ეს არაპროპორციული სანქცია არღვევს გამოხატვის თავისუფლების პრინციპს, რომელიც განსაზღვრულია ECHR-ის მე-10 მუხლით. მომსახურების შეჩერება, რომელიც გამოიყენება სხვა დარღვევების შემთხვევაში (მხოლოდ წერილობითი გაფრთხილების, ან ჯარიმის დაკისრების შემდეგ), უნდა გავრცელდეს 56⁽¹⁾ და 56⁽²⁾ მუხლების დარღვევებზეც (იხ. მუხლი 73.3). 71.6 მუხლი ამოსაღებია.

მუხლი 72

მუხლი 72.2 კომისიას საშუალებას აძლევს, რომ მეორე დარღვევის შემთხვევაში შეაჩეროს მომსახურება. ვინაიდან მომსახურების შეჩერება მნიშვნელოვანი ჩარევაა გამოხატვის თავისუფლებაში, ნებისმიერი ასეთი ზომა უნდა შეესაბამებოდეს ECHR-ის მე-10 მუხლის დებულებებს, რომელიც საქართველოს რატიფიცირებული აქვს. ნაკლებსავარაუდოა, მეორე დარღვევისთვის მომსახურების შეჩერება ECtHR-მა პროპორციულად მიიჩნიოს. რეკომენდებულია 72.2 მუხლის ამოღება.

მუხლი 74

მუხლი 74.1(დ) კომისიას აძლევს ლიცენზიის გაუქმების საშუალებას (რადიომომსახურება), თუ დარღვევა არ აღმოიფხვრება მომსახურების შეჩერების ვადის გასვლამდე. ნებისმიერი ლიცენზიის გაუქმების განხილვამდე, უნდა შემოწმდეს შესაბამისობა ECHR-ის მე-10 მუხლთან, რადგან ეს ზომა არის ჩარევა გამოხატვის თავისუფლებაში.

3.12. თავი X

კომენტარები არ არის.

3.13. თავი XI

კომენტარები არ არის.

4. რეკომენდაციები

მაუწყებლობის შესახებ კანონი უნდა გადაიხედოს მე-3 ნაწილის სულისკვეთებისა და მასში ასახული ყველა კომენტარის გათვალისწინებით. ქვემოთ ჩამოთვლილია მხოლოდ ძირითადი რეკომენდაციები:

თავი I

1. მუხლი 1.3 უნდა გადაისინჯოს და გავრცელდეს მხოლოდ აუდიოვიზუალურ მედიამომსახურებებზე, 1.6 მუხლი კი ეხებოდეს რადიომაუწყებლობას.
2. რეკომენდებულია, რომ 2(ს¹) მუხლში მოცემული „მედიამომსახურების“ განმარტება შეიცავდეს სარედაქციო პასუხისმგებლობის ცნებასაც.
3. ვიდეოგაზიარების პლატფორმის განმარტება 2(ს⁴) მუხლში უნდა გადაიხედოს, რათა „ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების ორგანიზება“ ჩანაცვლდეს ფრაზით „პროგრამებისა და/ან მომხმარებლის მიერ გენერირებული ვიდეოების ორგანიზება“.
4. „სარედაქციო პასუხისმგებლობის“ განმარტება 2(ტ⁴) მუხლში უნდა გადაიხედოს, რათა ნათელი გახდეს, რომ სარედაქციო პასუხისმგებლობა არ გულისხმობს ეროვნული კანონმდებლობით დადგენილ რაიმე სამართლებრივ პასუხისმგებლობას შინაარსსა ან მიწოდებულ მომსახურებასთან მიმართებით.
5. „აუდიოვიზუალური კომერციული კომუნიკაციის“ განმარტება ახალ 2(მ¹) მუხლში უნდა გადაიხედოს, რათა მკაფიოდ მიეთითოს მისი კავშირი ეკონომიკურ საქმიანობასთან და გაიმიჯნოს ახალი 2(ნ) მუხლისგან, რომელიც შეეხება რეკლამას.
6. „ქცევის კოდექსის“ დეფინიცია 2(ჰ¹³) მუხლში უნდა შეიცვალოს ისე, რომ იგულისხმებოდეს კომუნიკაციების კომისიის, ინდუსტრიის თვითრეგულირების ორგანოებისა ან სხვა უწყებების მიერ მიღებული ნორმატიული აქტი. მაუწყებლობის შესახებ კანონს ასევე უნდა დაემატოს მუხლი, სადაც აისახება AVMSD-ის 4(a) მუხლში ჩამოთვლილი ქცევის კოდექსთა კრიტერიუმები.

თავი II

7. რეკომენდებულია საავტორო უფლებებთან დაკავშირებული საკითხების ამოღება კომუნიკაციების კომისიის ფუნქციებიდან და მთლიანად სასამართლოსთვის გადაცემა.
8. მხოლოდ მაუწყებლობის შესახებ კანონის 72.1 და 72.2 მუხლებით დაკისრებული ჯარიმები უნდა აღსრულდეს დაუყოვნებლივ. ნებისმიერი უფრო მკაცრი სანქციის აღსრულება უნდა შეჩერდეს გასაჩივრების პერიოდში.
9. გასათვალისწინებელია ასაკობრივი ნიშანდების წესების დადგენისა და ადმინისტრირების მიზნებისთვის თანარეგულირების სისტემის შემოტანა.
10. AVMSD-ის 4(a) მუხლის შესაბამისად, კომუნიკაციების კომისიის დამატებითი ფუნქცია უნდა იყოს თანარეგულირების წახალისება და თვითრეგულირების ხელშეწყობა.

11. იმისათვის, რომ თავიდან ავიცილოთ რაიმე ორაზროვნება 6.5 მუხლით დადგენილი განსაკუთრებული ურთიერთობიდან გამომდინარე, საჭიროა მისი ამოღება კანონიდან.
12. კომუნიკაციების კომისია დაინტერესებული უნდა იყოს ღია სხდომების ჩატარებით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც განიხილავს მედიაკომპანიების კონფიდენციალურ ბიზნესინფორმაციას.
13. რეკომენდებულია, გადაწყვეტილებები მიიღებოდეს მხოლოდ კომისიის სიითი შემადგენლობით გათვალისწინებულ წევრთა (და არა დამსწრეთა) ხმების უმრავლესობით).
14. გასათვალისწინებელია კომისიის წევრის (განახლებადი) უფლებამოსილების ვადის შემცირება, ან 6 წლით განსაზღვრა, ხელმეორედ არჩევის უფლების გარეშე.
15. კომისიის წევრობის კანდიდატთა „საზოგადოებრივი აღიარება და ნდობა“ არ არის გაზომვადი მახასიათებლები. შესაბამისად, ისინი ამოსაღებია შესაბამისი მუხლიდან.
16. რეკომენდებულია, შესაძლო პროფესიულ განათლებას დაემატოს ფინანსები და ინჟინერია; ასევე, დაზუსტდეს, რომ კანდიდატს ერთ-ერთ ამ სფეროში უნდა ჰქონდეს (მინიმუმ) 10-წლიანი მუშაობის გამოცდილება.
17. მთავრობა არ უნდა იყოს ის ორგანო, რომელიც პრეზიდენტს კანდიდატთა სიას წარუდგენს, რადგან ეს პროცესის პოლიტიზებას იწვევს.
18. შესამუშავებელია კომისიის წევრთა დანიშვნის ახალი პროცედურა, რომელიც შეესაბამება როგორც ევროპის საბჭოსა და AVMSD-ის სტანდარტებს. ახალი წევრების დანიშვნისას დაცული უნდა იყოს გენდერული ბალანსი.
19. თანამდებობიდან გათავისუფლების კრიტერიუმები და პროცედურები ნათლად უნდა განისაზღვროს მაუწყებლობის შესახებ კანონში (და არა სხვა აქტში).
20. კომისიის წევრებს უნდა შეუწყდეთ თანამდებობრივი უფლებამოსილება, თუ მსჯავრდებულნი არიან მძიმე დანაშაულისთვის, არ ცხადდებიან თანამდებობრივი მოვალეობების შესასრულებლად, ვერ ასრულებენ თავიანთ ფუნქციებს (ჯანმრთელობის მიზეზების გამო), ან აქვთ ინტერესთა კონფლიქტი, რომელიც სწრაფად ვერ გადაიჭრება. ეს საკითხი არ უნდა წყდებოდეს დისკრეციულად, ან (პოლიტიკური) კენჭისყრით პარლამენტში.
21. თანამდებობრივი უფლებამოსილების შეწყვეტის მიზეზებს უნდა დაემატოს რეგისტრაცია მოვალეთა რეესტრში.
22. კანონმა მკაფიოდ უნდა აჩვენოს, რომ პირობები, რომლებიც ქმნის ინტერესთა კონფლიქტს, აბსოლუტურია და არა დისკრეციული.
23. სიტყვა „ანაზღაურებადი“ ამოსაღებია 11.1(გ) მუხლიდან.
24. ელექტრონული კომუნიკაციების კომპანიებმა არ უნდა მოახდინონ კომისიის მუშაობის სუბსიდირება ამ კანონით რეგულირებული სერვისებისთვის.
25. კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, კომისიამ თავად უნდა დააორგანიზოს საკუთარი ფინანსური საქმიანობის ყოველწლიური დამოუკიდებელი აუდიტი. ეს განსაკუთრებით მართებულია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ ყველა

ავტორიზებულმა პირმა და ლიცენზიის მფლობელმა უნდა უზრუნველყოს თავისი ფინანსური საქმიანობის აუდიტი (იხ. მუხლი 70.4).

26. კარგი პრაქტიკის შესაბამისად, ანგარიშვალდებულებისა და გამჭვირვალობის ხელშესაწყობად, კომისიამ ყოველწლიურ ანგარიშს უნდა დაურთოს მომავალი წლის საქმიანობის გეგმა, ასევე, ანგარიში წინა წლის გეგმის შესრულებაზე.
27. კანონმა ნათლად უნდა განსაზღვროს, რომ საჩივრები, რომლებსაც არ განიხილავენ მედიამომსახურების ან ვიდეოგაზიარების მომსახურების მიმწოდებლები, პირველი ინსტანციის სახით უნდა წარედგინოს კომუნიკაციების კომისიას. საჩივრები შესაძლოა შემდგომ გასაჩივრდეს სასამართლოში.
28. საჩივრების განხილვის პროცედურასთან დაკავშირებული დეტალები უნდა მიეთითოს ამ კანონში, ან ცალკე სახელმძღვანელო ინსტრუქციებში, რათა პროცესი გასაგები გახდეს როგორც საზოგადოებისთვის, ისე რეგულირებული სექტორისთვის.
29. პუნქტი 14.7-ის დამატება, რომელიც ვრცელდება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებზე, შეუსაბამოა, ამიტომ საჭიროა მისი ამოღება მუხლიდან.

თავი IV

30. თუ განზრახულია, რომ აიკრძალოს მაუწყებლების მოქცევა საიდუმლო ბენეფიციართა საკუთრებაში, მუხლი 37.2(ე) უნდა შეიცვალოს, რათა: (ა) ცხადი გახდეს, რომ აკრძალვა ეხება საკონტროლო პაკეტის მქონე ოფშორულ ჰოლდინგებს; და (ბ) იგი შეიცავდეს ეფექტიანი აღსრულების დებულებებს.
31. კომუნიკაციების კომისიას უნდა ჰქონდეს უფლებამოსილება, რომ გამოიძიოს და გადაამოწმოს მფლობელობის კუთხით არსებული ვითარება.
32. კანონში მოცემული „სამაუწყებლო ბადის“ განმარტება არასწორია, რადგან ის უნდა ეხებოდეს პროგრამებს და არა დოკუმენტს, რომელიც აღწერს ამ პროგრამებს.
33. 39-ე მუხლით დადგენილი დამატებითი გადასახადი, რომელიც სანქცირებულმა ლიცენზიანტებმა უნდა გადაიხადონ თავიანთი ლიცენზიის გასაგრძელებლად, ამოსაღებია ამ მუხლიდან.
34. საჭიროა მკაფიო სამართლებრივი მითითება მოქმედ ტექნიკურ და ხარისხობრივ ნორმებსა და სტანდარტებზე. თუ ისინი არ არსებობს, აღნიშნული დებულება (მუხლი 45⁽¹⁾.12(ე)) ამოსაღებია.
35. მუხლი 45⁽¹⁾.14 უნდა შეიცვალოს და მოიცვას დროითი პერიოდი, მაგალითად, ავტორიზაციის რეგისტრაციიდან 6 თვე.
36. რამდენადაც შეჩერება გამოხატვის თავისუფლებაში მძიმე ჩარევაა, უბრალო ადმინისტრაციული ხარვეზის გამო შეჩერება შეიძლება იყოს არაპროპორციული ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 მუხლის კონტექსტში. გაცილებით პროპორციული იქნება დაგვიანებით გადახდებზე პროცენტის დარიცხვა და შეჩერება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გადახდები არ არის განხორციელებული მნიშვნელოვანი პერიოდის განმავლობაში (მაგ. 12 თვე).

37. ავტორიზაციები, რომლებიც შეჩერებულია 45⁽¹⁾.14(გ) მუხლის მიხედვით, უნდა დარეგისტრირდეს დარღვევის აღმოფხვრაზე შეტყობინების მიღებიდან სამი სამუშაო დღის ვადაში.
38. რეკომენდებულია კანონში ცვლილებების შეტანა, რათა შეიქმნას სისტემა ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისთვის. ის უნდა განსხვავდებოდეს აუდიოვიზუალური მედიასერვისების მიმწოდებელთათვის მოქმედი ლიცენზირებისა და ავტორიზაციის რეჟიმისგან.

თავი IV⁽¹⁾

39. რეკომენდირებულია, რომ 45⁽²⁾ მუხლის მოთხოვნა, რომ პროგრამები იყოს შეტანილი შშმ პირებზე ადაპტირებულ კატალოგებში, იყოს პროგრესული და არა მყისიერი.

თავი IV⁽²⁾

40. 45⁽³⁾ მუხლი ეხება მედიამომსახურების მიმწოდებელთა ინფორმირებას წარმოშობის ქვეყნის პრინციპიდან გადახვევის შესახებ. რეკომენდებულია, კანონში ასევე მკაფიოდ მიეთითოს, თუ როგორ შეძლებს მედიამომსახურების მიმწოდებელი ბრალდებაზე პასუხის გაცემას.

თავი IV⁽³⁾

41. მაუწყებლობის შესახებ კანონში უნდა ავიცილოთ მოთხოვნები, რომლებიც გულისხმობს ზოგადი მონიტორინგის ვალდებულებას, როგორცაა „გავრცელების პრევენცია“. ამის ნაცვლად, 45⁽⁴⁾ მუხლი ვიდეოგაზიარების პლატფორმებისგან უნდა მოითხოვდეს არასრულწლოვანთა და საზოგადოების „დასაცავად შესაბამისი ზომების გატარებას“.
42. 45⁽⁴⁾(ბ) მუხლი უნდა გადაისინჯოს და მიუთითებდეს მხოლოდ ძალადობის ან სიძულვილის წაქეზებაზე დაცულ კატეგორიებთან მიმართებით და არა დისკრიმინაციაზე.
43. რეკომენდებულია, მუხლი 45⁽⁴⁾(გ) შეიცვალოს და, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსზე ზოგადი მითითების ნაცვლად, შეიცავდეს კონკრეტულ მითითებას უკანონო შინაარსის სამ კატეგორიაზე, რომლებიც მოცემულია AVMSD-ის 28b მუხლში.
44. მუხლი 45⁽⁵⁾.2 უნდა ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით: „ვიდეოგაზიარების პლატფორმის მომსახურების მიმწოდებელი ვალდებულია, განახორციელოს ამ კანონით განსაზღვრული ღონისძიებები, რათა დაცული იყოს ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნები იმ აუდიოვიზუალურ კომერციულ კომუნიკაციასთან დაკავშირებით, რომლის მარკეტინგს, გაყიდვას და ორგანიზებას იგი არ ახორციელებს“.

45. AVMSD-ის მიზნებთან შესაბამისობისთვის, ასევე, რეკლამით დაფინანსებულ მომსახურებათა „თანაბარი სათამაშო პირობების“ (“level playing field”) შესაქმნელად, 45⁽⁵⁾.3 მუხლი უბრალოდ უნდა მიუთითებდეს მაუწყებლობის შესახებ კანონის იმ დებულებებზე, რომლებიც შეეხება კომერციული კომუნიკაციის სტანდარტებს, ასევე, რეკლამის შესახებ კანონზე (და არა ცალკე განსაზღვრავდეს სტანდარტთა ჩამონათვალს, რომლებიც ვრცელდება ვიდეოგაზიარების პლატფორმებზე).
46. საჭიროა 45⁽⁶⁾ მუხლის ორიგინალ ენაზე შესრულებული ტექსტის შემოწმება იმაში დასარწმუნებლად, რომ შეესაბამება AVMSD-ის 28b3 მუხლს. კერძოდ, ამ მუხლის პირველი წინადადება უნდა შეიცავდეს სიტყვას „შესაბამისი“. ასევე, უნდა დაემატოს ღონისძიება, რომელიც ვიდეოგაზიარების პლატფორმათა მომხმარებლებს მისცემს შინაარსის შეფასების შესაძლებლობას; (გ) პუნქტში მითითებული ღონისძიების ფორმულირება უნდა ჩანაცვლდეს კონკრეტული მითითებით 45⁽⁴⁾ მუხლზე, როგორც შინაარსთან დაკავშირებული პრობლემის საფუძველი. გარდა ამისა, „გ“ პუნქტში მითითებული „ან შეაფასონ ეს მასალა“ დამაბნეველია.
47. მუხლი 45⁽⁷⁾.2 უნდა გადაისინჯოს და წინადადება „ვიდეოგაზიარების პლატფორმების მიერ გასატარებელი ზომების პირობებსა და მოცულობას ... აღგენს“ უნდა შეიცვალოს შემდეგნაირად: „განხორციელებული ღონისძიებების მიზანშეწონილობას ... აფასებს...“.

თავი VI

48. 51-ე მუხლი უნდა გადაიხედოს და მიეთითოს „სატელევიზიო დროის უმეტესი ნაწილი“.
49. 52-ე მუხლის შესწორებისა და უარყოფის დებულებები გადასინჯვამდე [მაუწყებლობის შესახებ კანონის 2022 წლის 22 დეკემბერის გადასინჯვა] ასევე, მათი აღსრულების სისტემა, უკვე დიდწილად შეესაბამებოდა AVMSD-ს. ამიტომ, რეკომენდებულია მათი აღდგენა მხოლოდ მცირედი ცვლილებებით, რათა ისინი კიდევ უფრო დაუახლოვდეს დირექტივას და საერთაშორისო სტანდარტებს. მუხლი 52⁽¹⁾ ამოსაღებია.
50. რეკომენდებულია, მუხლი 51⁽²⁾ გადაიხედოს და შეიცავდეს მითითებას მხოლოდ „აუდიოვიზუალური მედია მომსახურებების მიმწოდებლებზე“.
51. მუხლი 55⁽²⁾ უნდა გადაისინჯოს შემდეგნაირად: „აკრძალულია ისეთი პროგრამის ან რეკლამის გადაცემა, რომელიც აღვივებს ძალადობას ან სიძულვილს, გარდა გამონაკლისი შემთხვევებისა, როდესაც ეს აუცილებელია პროგრამის კონტექსტიდან გამომდინარე“.
52. საჭიროა ცვლილების შეტანა 55⁽²⁾ მუხლში, რათა ცალსახად მიეთითოს, რომ კრიტიკული და/ან შეურაცხმყოფელი გამონათქვამები არ მიიჩნევა სიძულვილის ენად.
53. რეკომენდებულია, სიძულვილის ენა დარჩეს თანარეგულირების ობიექტად, გაუმჯობესებული თანარეგულირების მექანიზმის პირობებში.

54. მუხლი 56.4 უნდა გადაისინჯოს, რათა აისახოს ქვევის კოდექსში არსებული შეზღუდვები: კერძოდ, აკრძალოს რეკლამა, რომელიც ლახავს პირის ღირსებას, და შეიზღუდოს პროგრამები, რომლებიც შეიცავს უხამს ქმედებასა და შეურაცხმყოფელ ენას. მათი ჩვენება უნდა დაიშვას მხოლოდ იმ დროს, როდესაც, სავარაუდოდ, ბავშვები ვერ ნახავენ. მხოლოდ პორნოგრაფია უნდა იყოს ნაჩვენები კოდირებული ფორმით.
55. სასურველია, მუხლი 56.5 გადაისინჯოს და ასახავდეს AVMSD-სა და ECTT-ში გათვალისწინებულ ფრაზას - „არასრულწლოვნის ფიზიკური, ფსიქიკური ან მორალური განვითარება“, ასევე შეიცვალოს 56⁽¹⁾ მუხლში არსებული ფორმულირება: „არასრულწლოვანთა ფიზიკურ, ფსიქოლოგიურ, ინტელექტუალურ და სულიერ განვითარებას“.
56. მუხლი 56⁽¹⁾ უნდა შესწორდეს და „სულიერის“ ნაცვლად, გამოყენებული იყოს სიტყვა „მორალური“.
57. მაუწყებლობის შესახებ კანონი უნდა შეიცავდეს დებულებას, სადაც ტერმინი „საერთო მაუწყებელი“ გადაისინჯება ისე, რომ შეესაბამებოდეს ტექსტის დანარჩენ ნაწილში გამოყენებულ ტერმინოლოგიას („აუდიოვიზუალური მედიამომსახურება“ და „რადიომაუწყებელი“). ეს დებულება ნათლად უნდა ჩამოყალიბდეს, რათა ცხადი იყოს, თუ რომელ მომსახურებებზე ვრცელდება აღნიშნული ვალდებულებები.

თავი VII

58. თუ ტერმინი „ურთიერთდამოკიდებული“ სამართლებრივად მკაფიოდ არ არის განიმარტებული ქართულ იურისპრუდენციაში, შეზღუდვების დეტალები სრულად უნდა აისახოს.

თავი VIII

59. რეკომენდებულია 63-ე მუხლის გადასინჯვა და იმ აკრძალვათა ასახვა, რომელთა მიზანია ღირსების, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისთვის საზიანო რეკლამის აცილება.

თავი IX

60. ვიდეოგაზიარების პლატფორმები უნდა გამოირიცხოს 70-ე მუხლის მოქმედების ფარგლებიდან, კანონი კი გადაისინჯოს, რათა ცალკე მიდგომა განისაზღვროს ასეთი პლატფორმების მიერ მიღებულ ზომათა მიზანშეწონილობის შესაფასებლად, თანმხლებ სანქციებთან ერთად.
61. მუხლი 71.1 უნდა შეიცვალოს ისე, რომ სანქციების დაკისრებამდე, ეროვნულმა მარეგულირებელმა ორგანომ გაფრთხილებები გასცეს 56⁽¹⁾ და 56⁽²⁾ მუხლების დარღვევისთვის. ამიტომ, 71.4 მუხლი ამოსაღებია.
62. 71.6 მუხლი ამოსაღებია.

63. რეკომენდებულია 72.2 მუხლის ამოღება.

64. ნებისმიერი ლიცენზიის გაუქმების განხილვამდე, უნდა შემოწმდეს შესაბამისობა ECHR-ის 10-ე მუხლთან.

5. განხორციელების შემოთავაზებული გზამკვლევი

მაუწყებლობის შესახებ კანონი მიღებულია ევროპის საბჭოს თავდაპირველი დასკვნის გაუთვალისწინებლად, რომელიც მომზადდა სამ მოთხოვნილ სფეროსთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ეს სრული ანალიზი ასახავს თავდაპირველ მოსაზრებასაც და დამატებით კომენტარებსაც მაუწყებლობის შესახებ კანონის ამჟამინდელ ვერსიაზე. რეკომენდებულია დასკვნა გამოქვეყნდეს და გავრცელდეს დაინტერესებულ მხარეებს შორის, განსაკუთრებით, მედიაკომპანიებსა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებში, შემდგომი გადასინჯვის მიზნით.

ევროკავშირმა გადაწია საქართველოს კანონმდებლობის AVMSD-თან შესაბამისობაში მოყვანის ვადა 2023 წლის გვიან გაზაფხულამდე. ამგვარად, საკმარისი დროა მაუწყებლობის შესახებ კანონის საფუძვლიანად გადასინჯვისთვის, რათა დაცული იყოს გამობატვის თავისუფლება და უზრუნველყოფილი იყოს შესაბამისობა ევროკავშირის მოთხოვნებსა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებთან.

უნდა გაიმართოს საფუძვლიანი და სისტემატური კონსულტაციები მაუწყებლობის შესახებ კანონის გადასინჯვაზე, პარლამენტის თავდაპირველი შემოთავაზების მიხედვით; მოეწყოს მრგვალი მაგიდები და დაინტერესებულ მხარეებს მიეცეთ შესაძლებლობა, რომ მოითხოვონ ინდუსტრიისთვის რელევანტური და აქტუალური ცვლილებები/შესწორებები. პროცესის ფარგლებში, ყველა შესაძლებლობა უნდა შეიქმნას მაუწყებელთა წინადადებების განსახილველად, რომლებიც შეეხება თანარეგულირების მექანიზმის შექმნას. რამდენადაც ცნობილია, ასეთი წინადადება არსებობს.

უნდა ჩამოყალიბდეს სამუშაო ჯგუფი, სადაც ჩაერთვებიან მედიის სფეროს იურისტები, შესაბამისი სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები, მაუწყებლები და კომუნიკაციების კომისიის წევრები, რათა განიხილონ კონსულტაციებით მიღებული გამობატვრები და ერთობლივად შეიმუშაონ ცვლილებები ამ დასკვნაში წარმოდგენილი რეკომენდაციებისა თუ კონსულტაციებით მიღებული პასუხების გათვალისწინებით. პროცესის ფარგლებში, სამუშაო ჯგუფმა უნდა განიხილოს კომუნიკაციების კომისიის წევრთა დანიშვნის ალტერნატიული გზები; დასაწყისისთვის, უნდა გადაიხედოს მარეგულირებელ ორგანოთა წევრების დანიშვნის წესები იმ ქვეყნებში, რომლებიც ახლახან შეუერთდნენ ევროკავშირს, ან რომლებმაც ახლახან მიიღეს კანდიდატის სტატუსი; ასევე გასათვალისწინებელია AVMSD-ის 30-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნები მარეგულირებლის დამოუკიდებლობასთან მიმართებით და ევროპის საბჭოს მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპები, ჩამოყალიბებული რეკომენდაციაში CM/Rec(2022)11.³⁴

სამუშაო ჯგუფს ასევე შეუძლია, დაუყოვნებლივ დაიწყოს ფორუმის ფუნქციის შესრულება, რათა შეიმუშაოს სახელმძღვანელო მითითებები (და, საჭიროების შემთხვევაში,

³⁴ მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2022)11 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ.

კანონქვემდებარე აქტები), მაგალითად, შემდეგ საკითხებზე: კომუნიკაციების კომისიის მიერ საჩივრების განხილვის პროცედურა, სანქციების გამოყენება, ხელმისაწვდომობის მოთხოვნათა პროგრესული ამოქმედება და ა.შ. ასევე, მოამზადოს პოტენციური ცვლილებები ქვევის კოდექსში შესატანად. მნიშვნელოვანია, რომ ქვევის კოდექს(ებ)ის შემუშავება და გამოყენება უნდა შეესაბამებოდეს AVMSD-ის 4(a) მუხლის მოთხოვნებს, ასევე, ევროპის საბჭოს რეკომენდაციას CM/Rec(2022)11.

მაუწყებლობის შესახებ კანონის საბოლოო და თანმიმდევრული ვერსიის მიღების შემდეგ, უნდა გაიმართოს სემინარების სერია აუდიოვიზუალური მედიასერვისების ავტორიზაციის მფლობელებსა და კომუნიკაციების კომისიასთან, რათა ყველა ახალი და გადასინჯული დებულება ერთგვაროვნად განიმარტოს. საგანმანათლებლო პროგრამები სიძულვილის ენის შესახებ უნდა განხორციელდეს ყველა მედიაკომპანიისთვის (მათ შორის, ბეჭდური მედიისთვის).

თუ პასუხის უფლებას დაარეგულირებს უშუალოდ კომუნიკაციების კომისია და არა ახალი თანარეგულირების მექანიზმი, კომისიის წევრებმა უნდა გაიარონ ტრენინგი პასუხის უფლების მნიშვნელობისა და რეგულირების შესახებ, განსაკუთრებული აქცენტით გამოხატვის თავისუფლებისა და სარედაქციო დამოუკიდებლობის დაცვაზე. ასევე სასარგებლო იქნება მედიაკომპანიებისთვის სემინარების გამართვა პასუხის უფლების გამოყენებაზე და მის ჩართვაზე პროგრამების შემუშავებაში.

რეკომენდებულია, რომ კომუნიკაციების კომისიამ მოამზადოს და გამოაქვეყნოს სახელმძღვანელო მითითებები საჩივრების განხილვის შესახებ.

საჭიროა სასამართლოს დამოუკიდებლობასა და მოსამართლეთა ტრენინგზე მიმართული პროგრამების მხარდაჭერა, განსაკუთრებით, გამოხატვის თავისუფლებასთან დაკავშირებით. ეს უნდა მოიცავდეს კონკრეტულ თემატურ სფეროებს (სიძულვილის ენა, პასუხის უფლება), ასევე, სანქციების პროპორციულობას ECHR-ის მე-10 მუხლის კონტექსტში.

დანართი 1: საერთაშორისო სტანდარტები

ანალიზი ჩატარდა ევროპის საბჭოს სტანდარტების განმსაზღვრელი შემდეგი დოკუმენტების პერსპექტივიდან:

- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2022)16[1] წევრი სახელმწიფოებისთვის სიძულვილის ენასთან ბრძოლის შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2022)11 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედიისა და კომუნიკაციების მართვის პრინციპების შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 2168(2020) ევროპაში მედიის თავისუფლებისა და ჟურნალისტთა უსაფრთხოების თვალსაზრისით არსებული რისკების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2018)2 წევრი სახელმწიფოებისთვის ინტერნეტშუამავლების როლისა და პასუხისმგებლობის შესახებ;
- დანართი რეკომენდაციისადმი CM/Rec(2018)2 - სახელმძღვანელო მითითებები სახელმწიფოთათვის ინტერნეტშუამავლების მიმართ განსახორციელებელ ქმედებათა შესახებ - მათი როლებისა და პასუხისმგებლობების სათანადო გათვალისწინებით;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2018)1 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედიაპლურალიზმისა და მფლობელობის გამჭვირვალობის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 2111(2017) დამოუკიდებელ მედიასა და ჟურნალისტებზე პოლიტიკური გავლენის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუცია 2179(2017) დამოუკიდებელ მედიასა და ჟურნალისტებზე პოლიტიკური გავლენის შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2016)5 წევრი სახელმწიფოებისთვის ინტერნეტთავისუფლების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2016)4 წევრი სახელმწიფოებისთვის ჟურნალისტების დაცვისა და ჟურნალისტთა და მედიის სხვა წარმომადგენელთა უსაფრთხოების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2015)6 წევრი სახელმწიფოებისთვის ინტერნეტით ინფორმაციის თავისუფალ, ტრანსსასაზღვრო მიმოქცევაზე;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 2075(2015) ცვალებად მედიაგარემოში მედიის პასუხისმგებლობისა და ეთიკის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუცია 2066(2015) ცვალებად მედიაგარემოში მედიის პასუხისმგებლობისა და ეთიკის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუცია 2035(2015) ევროპაში ჟურნალისტთა უსაფრთხოებისა და მედიის თავისუფლების დაცვის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 1998(2012) ინტერნეტსა და ონლაინ მედიაში გამობატვისა და ინფორმაციის თავისუფლების დაცვის შესახებ;

- საპარლამენტო ასამბლეის რეზოლუცია 1877(2012) ინტერნეტსა და ონლაინ მედიაში გამოხატვისა და ინფორმაციის თავისუფლების დაცვის შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2011)7 წევრი სახელმწიფოებისთვის ახალი მედიის ცნების შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 1897(2010) მედიის თავისუფლების პატივისცემის შესახებ;
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 1855(2009) აუდიოვიზუალური მომსახურების რეგულირების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2009)5 წევრი სახელმწიფოებისთვის ბავშვთა საზიანო შინაარსისა და ქცევისგან დაცვისა და ახალ საინფორმაციო-საკომუნიკაციო გარემოში აქტიური მონაწილეობის ხელშემწყობ ღონისძიებათა შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის დეკლარაცია სათემო მედიის როლზე სოციალური ერთობისა და კულტურათაშორისი დიალოგის ხელშეწყობაში (2009 წლის 11 თებერვალი);
- მინისტრთა კომიტეტის დეკლარაცია მაუწყებლობის სექტორის მარეგულირებელ ორგანოთა დამოუკიდებლობისა და ფუნქციების შესახებ (2008 წლის 26 მარტი);
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2007)15 წევრი სახელმწიფოებისთვის საარჩევნო კამპანიის მედიაგაშუქების ღონისძიებათა შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2007)11 წევრი სახელმწიფოებისთვის ახალ საინფორმაციო და საკომუნიკაციო გარემოში გამოხატვისა და ინფორმაციის თავისუფლების ხელშეწყობის შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია CM/Rec(2007)2 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედიაპლურალიზმსა და მედიაკონტენტის მრავალფეროვნების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის დეკლარაცია დემოკრატიის პირობებში მედიის როლის დაცვის შესახებ მედიის კონცენტრაციის კონტექსტში (2007 წლის 31 იანვარი);
- მინისტრთა კომიტეტის დეკლარაცია მედიაში პოლიტიკური დებატების თავისუფლების შესახებ (2004 წლის 12 თებერვალი);
- საპარლამენტო ასამბლეის რეკომენდაცია 1589(2003) ევროპაში მედიის გამოხატვის თავისუფლების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია Rec(2000)23 წევრი სახელმწიფოებისთვის მაუწყებლობის სექტორის მარეგულირებელ ორგანოთა დამოუკიდებლობისა და ფუნქციების შესახებ;
- მინისტრთა კომიტეტის რეკომენდაცია No. R(99)1 წევრი სახელმწიფოებისთვის მედია პლურალიზმის ხელშემწყობ ღონისძიებათა შესახებ.